

CELOVČANSKI vestnik

Letnik XVIII.

Celovec, petek, 11. januar 1963

Štev. 2 (1077)

Pogajanja o sestavi nove zvezne vlade:

Osem tednov po volitvah še vedno brez vlade

ker obe veliki stranki vztrajata pri svojih prvotnih stališčih

Zadnji torek so se zastopniki obeh velikih strank — ÖVP in SPÖ — prvič v novem letu spet sestali k pogajanju o sestavi nove zvezne vlade. Od zadnjega takega sestanka pred božičnimi prazniki so minili trije tedni in vodstva obeh strank so to prekinitev izkoristila za interna posvetovanja, da bi njihovi odposlanci dobili ustrezna navodila za nadaljnja pogajanja. Vendar je že prvo srečanje v novem letu pokazalo, da se v stališču ene ali druge stranke ni nič spremenilo: pri pogajanjih v torek sta obe strani odločno vztrajali pri svojih prvotnih stališčih in so se razgovori zaključili brez vsakega uspeha. Za danes so napovedana nova pogajanja.

„Primeren“ uvod v pogajanja zadnji torek je bila dopoldanska seja ministrskega sveta, kjer je vicekancler dr. Pittermann v imenu socialističnih članov vlade ostro protestiral proti samovoljnim ukrepom finančnega ministra dr. Klause pri določanju postavk v proračunskem provizoriju za prve mesece tega leta (o teh vprašanjih obširneje poročamo na drugi strani današnje številke — op. ured.). Ta protest je bil za ÖVP seveda zelo neprijeten in so njeni odposlanci to tudi dovolj jasno pokazali popoldne, ko so se sestali s predstavniki SPÖ, da bi razpravljali o sestavi nove vlade.

Prvi razgovori so trajali dve uri, sledilo jim je enourno interno posvetovanje vsake delegacije zase, nato pa so na polurnem skupnem sestanku ugotovili le eno: pot do sporazuma je še vedno zaprta, ker nobena

Zahodna Nemčija spet zahteva atomsko orožje

Med svojim nedavnim obiskom v Londonu je zahodnonemški zunanji minister Schröder spet ponovil staro zahtevo bonnske vlade po atomski oborožitvi zahodnonemške vojske. V glavnem je sicer razgovarjal o vprašanju vključitve Velike Britanije v EGS, vendar je to priložnost izkoristil tudi za razgovore o atomskih vprašanjih NATO.

V poučenih krogih menijo, da ni izključeno, da je britanski zunanji minister Home Schröderju obljubil, da bo podprl zahodnonemške zahteve po atomskem orožju, v zameno pa naj bi Zahodna Nemčija bila bolj naklonjena vstopu Velike Britanije v skupno tržišče. Razumljivo je ta kravja kupčija izzvala oster odpor tudi pri britanski laburistični opoziciji in je njen predstavnik Wilson izjavil, da je možnost nemške oborožitve z jedrskim orožjem izredno izzivalen ukrep za Sovjetsko zvezo ter prispeva k poslabšanju odnosov med Vzhodom in Zahodom.

„Njegovo ime je legenda“

Tako se glasi naslov kantate Radovana Gobca na besedilo Franceta Filipiča o herojskem Pohorskem bataljonu, ki je pred dvajsetimi leti bojeval svoj poslednji boj in se do zadnjega moža žrtvoval za svobodo domovine.

V teh dneh so bile v mariborskem okraju velike proslave, na katerih so se spominjali junakov tega bataljona. Najprej so v umetnostni galeriji odprli spominsko razstavo »NOB severovzhodne Slovenije in likovni umetnosti«, v Union-ski dvorani je bila svečana akademija, na kateri je o pomenu 20. obletnice zadnje borbe prvega Pohorskega bataljona govoril bivši politkomisar II. grupe odredov Dušan Kveder-Tomaž, orkester in zbor mariborske opere pa sta izvajala zgoraj omenjeno kantato, posvečeno legendarnemu Pohorskemu bataljonu.

Svečanosti ob 20. obletnici poslednje boja Pohorskega bataljona se je udeležila tudi 30-članska delegacija Zveze socialističnih borcev za svobodo in Zveze internirancev iz Graza.

Vsi prisrčno vabljeni na tradicionalni

Slovenski ples

ki bo v soboto, 19. januarja s pričetkom ob 20. uri v veliki dvorani in stranskih prostorih Delavske zbornice v Celovcu

■ Veliki plesni orkester Kranj s pevcema Marjano Deržaj in Ninom Robičem

Sodelujejo: ■ Pevski in plesni solisti ljubljanske Opere

■ Godbeno-pevska skupina „Pavle Kernjak“

■ Ansambel ljudske godbe „Boris Frank s svojimi Kranjci“

Vstopnice v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih ter v Celovcu pri Slovenski prosvetni zvezi in v knjigarni „Naša knjiga“.

Slovenska prosvetna zveza

ve vladnih mest, ki bi že mejila na samovladanje.

Za ÖVP-jevsko zadržanje pri pogajanjih za novo vlado je vsekakor značilno dejstvo, da je pripravljena razpravljati le o svojih zahtevah, ne kaže pa volje za pogajanja o konstruktivnih predlogih SPÖ, ki jih je leta stavila za bodoče sodelovanje v vladni koaliciji. V takih razmerah je seveda razumljivo, da tudi SPÖ ne more popuščati, kajti — kot je bilo slišati v njenem vodstvu — pripravljena je na koalicijo, ne pa na kapitulacijo.

Ker je od zadnjih volitev minilo že skoraj osem tednov in so pogajanja o novi vladi v bistvu še vedno na začetku, je v javnosti opaziti že najrazličnejša ugibanja. Prevladuje sicer mnenje, da bo konec konca le spet prišlo do tradicionalne koalicije med obema velikima strankama, toda slišati je tudi domnevo, ki ne izključuje možnosti kak-

goče najli izhod, ki bo sprejemljiv za obe strani in ki bo omogočil plodno sodelovanje v novi vladi. Morda bo prva osnova take rešitve dosežena že danes, ko se bodo predstavniki obeh strank spet sestali na skupnem posvetovanju.

Še vedno zamotan položaj v Katangi

Čombe spet izziva Združene narode

Po zaslugi kolonialističnih sil, ki bi za vsako ceno hotele obdržati položaje v Afriki in konkretno tudi v Kongu, secesionist Čombe še vedno nadaljuje igro izzivanja Združenih narodov. Čeprav je OZN že ponovno sprejela jasne sklepe glede združitve Katange z ostalim Kongom, po krivdi zavlačevanja gotovih sil doslej ni prišlo do uresničitve teh sklepov. To neodločnost OZN pa do skrajnosti izkorišča Čombe, ki enkrat pravi, da se hoče pogajati o združitvi Katange s Kongom, takoj

nato pa spet grozi z izvedbo zločinskega načrta o »požgani zemlji«.

V zadnjih dneh je bila javnost spet pričrta take igre. Ko se je generalni tajnik OZN U Tant odločil, da po potrebi tudi z oboroženo silo zaključuje združitve v Kongu, je Čombe pobral šila in kopita ter zbežal iz prestolnice Katange in iz sosedne Rodezije zagrozil, da bo organiziral uporniško gibanje proti silam OZN. Šele odločne besede U Tanta in drugih visokih funkcionarjev OZN, da se s Čombejem nočejo pogajati, ker je zapustil domovino, so ga spravile do tega, da se je spet vrnil v Elisabethville in izrazil pripravljenost, v miru in redu uresničiti U Tantov načrt o združitvi Katange s Kongom.

Koliko pa so vredne te njegove besede, je razvidno že iz tega, da je takoj po tej izjavi na tiskovni konferenci spet zagrozil, da namerava izvajati politiko »požgane zemlje«. In res je prišlo v Katangi v zadnjem času že do več terorističnih akcij, med katerimi so bile razstreljene važne industrijske in druge gospodarske naprave.

Medtem je osrednja kongoška vlada v Leopoldvillu sprejela ukrepe, s katerimi je v južni Katangi prevzela začasno oblast, predsednik kongoške vlade Adula pa je objavil načrt, ki vsebuje šest točk v zvezi s Katango.

Sedanji položaj v Katangi je še vedno zamotan. V svetovni javnosti pa so deljena mnenja, ali zasleduje OZN v Kongu pravilno politiko. Eni očitajo Združenim narodom neodločnost, drugi — zlasti v kolonialističnih krogih — pa se zavzemajo za samostojnost Katange, ker upajo, da bi tako tudi v bodoče še lahko vplivali na Čombeja.

Avstrijsko gospodarstvo na pragu leta 1963

Po poročilu avstrijskega inštituta za raziskovanje gospodarstva se utegne avstrijsko gospodarstvo v prvih mesecih leta 1963 razvijati podobno, kot se je razvijalo v letu 1962: skupna proizvodnja bo le še malo naraščala, konjunktura za investicijsko blago in za surovine bo slabša od one za konzumno blago. Napetost na trgu z delovno silo utegne naprej popuščati.

Nove tendence razvoja pričakuje inštitut za raziskovanje gospodarstva kvečjemu šele spomladi, verjetno pa bo do njih prišlo šele v drugi polovici leta. Kakšen utegne biti ta razvoj, je seveda odvisno od vrste činiteljev, med katerimi so v danih pogojih možnost eksporta, pogoji za investicijsko dejavnost, tendence v privatni potrošnji in vprašanje državnega proračuna najvažnejši.

Možnost eksporta je odvisna od svetovnega gospodarskega razvoja, kajti Avstrija se v svoji zunanji trgovini ne more usmeriti zgolj na evropski Zahod, niti ne samo na Vzhod, marveč mora v korist kolikotolične gospodarske stabilnosti stremeti za tem, da bo svoja tržišča razširila tudi v Afriki in Aziji. Tu pa se srečuje s tridimi konkurenti tako iz Amerike kot iz Evrope in iz daljnega azijskega Vzhoda. V danih pogojih na mednarodnem tržišču zaenkrat ni pričakovati motenj, pa tudi ne novih impulzov. To pa pomeni, da bo v letu 1963 težko poživiti avstrijska zunanja tržišča. Ker bo po drugi strani diskriminacija s strani Evropske gospodarske skupnosti postala še močnejša in še občutnejša, zaenkrat na zboljšanje pogojev eksporta, se pravi vnovčenja avstrijskega blaga v inozemstvu ni računati.

Edina izjema bo ostal inozemski turizem, ki utegne tudi letos naprej naraščati. V inozemskem turizmu vedno večja gospodarska cepitev Evrope ne bo našla svojega odraza. Nadaljnje naraščanje osebnih dohodkov v Evropi bo tudi letos želje po potovanju in po oddihih v alpskem svetu še naprej dražilo.

V avstrijskem gospodarstvu na poživitev privatnih investicij v bližnji bodočnosti ni računati. V kolikor bo do poživitev prišlo, jo bo povzročil inozemski, večinoma zahodnonemški kapital, ki ima v Avstriji za večanje svojih dobičkov bolj plodna tla in manj konkurence kot na svojih domačih tleh. Da pa pada s tem Avstrija — podobno kot za časa prve republike — vedno bolj pod vpliv nemškega kapitala, bodi tukaj samo ob robu pripomnjeno.

Na sektorju privatnih investicij so torej izglede za poživitev avstrijskega gospodarstva zaenkrat zelo malenkostni. Osnovna industrija, izvozniška industrija nafte in težke kemije, je že doslej v svojih investicijah najbolj nazadovala. V bodoče ima v svojem načrtu še nadaljnje sklenjenje investicij. Pa tudi podjetja predelovalne industrije nameravajo letos skleniti svoje investicije.

Vsem negativnim prognozam postavlja inštitut za gospodarsko raziskovanje nadaljnje povečanje privatnega konzuma kot pozitivno prognozo nasproti. Težnja po nakupovanju — pa četudi na obroke — se med avstrijskim prebivalstvom še ni zmanjšala. To potrjuje tudi predbožični blagovni promet, ki nikoli še ni bil tako visok kot pred zadnjim božičem. Za povečanje ali najmanj za držanje sedanjega konzuma pa govori tudi tekma med cenami in mezdami, ki se te dni po volilnem premirju spet »uradno« začneja. V takih okoliščinah pomeni nadaljnja težnja po večanju privatnega konzuma nadaljnje izpodjedanje vrednosti ali kupne moči šilinga.

V moderni državi in v industrijski družbi ima tudi državni proračun svoj vpliv na gospodarski razvoj. V tem pogledu razvoj po volitvah nikakor ne dovoljuje pozitivnih prognoz. Zadnji državni zbor je pred volitvami sklenil proračunski provizorij za prve štiri mesece 1963. Ta provizorij temelji na proračunu prvega četrtletja 1962. Kakor pa so avstrijsko prebivalstvo poučili zadnji tedni, že ta proračun za poživitev gospodarstva nima nobenih realnih osnov. Finančni minister je v upravljanju tega proračuna vrsto subvencij in kreditov črtal za polovico, ker baje drugače ne more pokriti izdatkov, ki izvirajo iz zakonitih obveznosti države oz. vlade.

Pa tudi napovedi, da bo letošnji proračun najtrši oreh bodoče vlade in parlamenta, namigujejo na to, da bodo tako imenovane elastične postavke proračuna, ki jih predstavljajo v glavnem državne investicije in subvencije k investicijam dežel in občin, letos skržene. To pa pomeni, da tudi s strani držav-

Ali za finančnega ministra vlada in parlament ne pomenita nič?

Zadnje 14 dni vedno bolj vznemirja javnost vest, da je finančni minister dr. Klaus sam od sebe mimo vlade in mimo parlamenta črtal in zmanjšal v provizoričnem proračunu za prve štiri mesece 1963 vrsto namensko določenih postavk. Pri tem je bilo najbolj prizadeto področje šolstva ter kulture in prosvete, katerih proračun je bil zmanjšan za okroglo 65 milijonov šilingov. Močno je finančni minister tudi skrčil proračun prometnega ministrstva, medtem ko je znesek 300 milijonov za agrarne subvencije ostal neokrnjen.

Odlok o črtanju in zmanjšanju proračunskih sredstev je finančni minister izdal 18. decembra 1962, se pravi 4 dni potem, ko so ob prvem zasedanju novoizvoljenega državnega zbora tisoči visokošolcev demonstrirali pred parlamentom proti zapostavljanju univerz in visokih šol s strani države oz. vlade in ko so zahtevali njihovo večje upoštevanje v državnem proračunu. O svojem odloku se finančni minister predhodno ni posvetoval ne z glavnim odborom držav-

nega zbora, niti ne v ministrskem svetu. Za ta odlok tudi ni sklepa vlade ali državnega zbora.

Poleg vsega drugega pa ta odlok tudi ni v skladu z ustavo in s lozadnimi predpisi, ki določajo, da ima finančni minister le pravico, da v okviru proračuna, ki ga sklene državni zbor, in v okviru razpoložljivih sredstev določi mesečne dodelitve posameznim ministrstvom. Drugih proračunskih operacij ne sme podvzeti, marveč spadajo te v pristojnost parlamenta. Toda to ministra Klause ni oviralo, da si je vzel še več prostosti, kot si jih je jemal njegov predhodnik Kamitz: S svojim odlokom se je postavil nad vlado in nad parlament.

Račun te Klausove politike bodo morali predvsem plačati šolstvo, prosveta in kultura, za katere je v naši državi itak vedno premalo denarja na razpolago. V Klausovem odloku je bilo črtano pri študentih za dijaške domove 8,1 milijona šilingov, pri akademiji znanosti 2,1, pri študijskih pripevkah in počitniških akcijah 2,3, pri prosvetnih ustanovah 2,6, pri zveznem mladinskem krožku 1,8, pri gledališčih 8,9 in pri gradnji šol 40 milijonov šilingov.

Klausov odlok daje predokus, kako si ÖVP predstavlja vladanje, če dobi v vladi zahtevano večino ministrstev. Istočasno pa je ta odlok najboljše potrdilo, da ÖVP noče široko izobraženega prebivalstva, marveč hoče držati njegovo kulturno raven kolikor mogoče nizko, ker le neizobraženi ljudje lahko nasedajo njeni puhli propagandi.

Letošnji sejmi v Ljubljani

Jutri bo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprt VIII. sejem konfekcije, modnih tkanin, pletenin, trikotaže, usnja, obutve, modne galanterije in drugih modnih artiklov z mednarodno udeležbo »Moda 1963«. Sejem bo odprt do 20. januarja 1963.

Tekom leta bodo na Gospodarskem razstavišču še naslednji sejmi: Od 10. do 19. maja II. mednarodni sejem motorjev in motornih vozil, od 8. do 16. junija Mednarodni sejem obmejne blagovne izmenjave »Alpe-Adria«, od 31. 8. do 8. 9. IX. mednarodni sejem vin, žganih pijač, sadnih sokov in opreme, v času od 12. do 20. oktobra pa jubilejni X. mednarodni sejem elektronike, telekomunikacij, avtomatizacije in nuklearne tehnike »Sodobna elektronika«.

Enakopravnost manjšin v Sloveniji je zasidrana v ustavi in v statutih občin

O novi ustavi Jugoslavije in posameznih republik, posebno Slovenije, smo v našem listu že obširno poročali in navedli zlasti tista določila, ki se nanašajo na položaj narodnih manjšin. Za praktično izvedbo in uporabo teh določil pa je seveda potrebna še konkretizacija, kar je predvsem naloga občinskih statutov, ki bodo celotno problematiko urejali čim bolj konkretno, popolno in kompleksno, za kar bodo v novi ustavi izrecno pooblašeni. Tako na primer že prvi osnutki občinskih statutov Izole, Kopra in Pirana (to je območje, kjer živi italijanska manjšina — op. ured.) posvečajo temu vprašanju največjo pozornost.

Že v splošnih določbah so v skladu z republiško ustavo v dveh členih temeljne določbe o položaju občanov italijanske narodnosti v smislu njihove popolne enakopravnosti, o dvojezičnem območju in dvojezičnosti. Podrobneje pa je vsa ta problematika urejena v posebnem poglavju statuta o položaju občanov italijanske narodnosti in dvojezičnosti. Tu so v 9 členih podrobno in konkretno urejene pravice občanov italijanske narodnosti in obveznosti občine do njih, zlasti v pogledu njihovega šolanja in vključevanja v družbeno-politično življenje občine. Nadaljnjih 13 členov tega poglavja pa je posvečenih dvojezičnosti oziroma njeni uveljavitvi v državnih, delovnih in drugih organizacijah, ki pri svojem delu prihajajo v stik z občani obeh narodnosti, uporabi dvojezičnih obrazcev in tiskovin za vse prebivalstvo, dvojezičnosti sodnih in upravnih postopkov, v katerih bo italijanščina enakopraven uradni jezik s slovenščino, dvojezičnost proslav in zborovanj, napovedovanj in obvestil na javnih mestih, zborov občanov, napisnih tabel, razglasov in plakatov, objavi odlokov in drugih aktov v obeh jezikih itd.

Če izberemo izmed vseh navedenih določil nekatera najvažnejša, vidimo, da je na primer glede učenja jezikov v šolah določeno:

»V vseh šolah s slovenskim učnim jezikom na dvojezičnem območju občine je italijanski jezik v vseh razredih obvezni učni predmet; v vseh šolah z italijanskim učnim jezikom na območju občine je slovenski jezik obvezen učni predmet.«

nega proračuna v letu 1963 ni pričakovati pomembnejših impulzov za nadaljnjo rast konjunktura in blagostanja v državi. V koliko pa bo znala te težke gospodarske probleme rešiti državniška spretnost, bodo pokazali šele naslednji meseci.

Blaž Singer

POŠIROKEM SVETU

NEW DELHI. — Čeprav so oborožene akcije na obmejnem področju med Indijo in Kitajsko prenehale že pred več tedni, spor med obema državama še vedno ni rešen. Predsednik indijske vlade Nehru je pred dnevi obvestil Kitajsko, da je Indija pripravljena kitajsko-indijski obmejni spor prenesti pred Mednarodno sodišče v Haagu, če bi Kitajsko pristala na osnovne indijske zahteve za premirje.

WASHINGTON. — V Južnem Vietnamu je spet prišlo do oboroženega upora proti vladi predsednika Diema, katerega podpira Amerika. Uporniki so med enim zadnjih spopadov sestrelili pet ameriških helikopterjev, ki so prevažali vladne vojake na nove položaje. Kljub temu je ameriško obrambno ministrstvo sklenilo, da bo še nadalje uporabljalo helikopterje za preskrbovanje Diemovih čel v Južnem Vietnamu.

MOSKVA. — Med svojim obiskom na razstavi sovjetske tehnike je predsednik vlade Hruščov med drugim poudaril potrebo po nagli specializaciji različnih proizvodnih panog in opozoril na prepočasni razvoj težke metalurgije. Prav tako bi morali pospešiti proizvodnjo opreme za živilsko in tekstilno industrijo.

BEOGRAD. — Po družbenem planu za leto 1963 naj bi se industrijska proizvodnja v Srbiji letos povečala za 10 do 11 odstotkov v primerjavi s lanskim letom. Izredno veliko pozornost bodo posvetili izvozu in pristojni gospodarski strokovnjaki predvidevajo, da bo Srbija letos dosegla v izvozu nov rekord, čeprav je bil že lanskeletni izvoz iz te republike za 20 % večji kot v letu 1961.

LONDON. — Zahodnonemški zunanji minister Schröder je imel v Londonu razgovore s šefom britanske delegacije na bruselskih pogajanjih za vključitev Velike Britanije v Evropsko gospodarsko skupnost. Prav tako je Schröder razgovarjal tudi z britanskim zunanjim ministrom Homeom in opazovalci sodijo, da je to le začetek letošnjih pogajanj o pogojih, ki jih Britanija stavi za priključitev k EGS.

LIMA. — Ker je prišlo v Peruju v zadnjih tednih do obširnega stavkovnega gibanja, je oblast v deželi prevzela vojaška junta, ki je odpravila ustavne garancije in vpeljala obsedno stanje. Oblast v posameznih okrožjih izvaja vojaška poveljstva, ki lahko po svoji uvidevnosti zapirajo vse »sumljive osebe«. Dejansko je bilo v zadnjih dneh aretiranih blizu tisoč oseb, ki jih bodo postavili pred vojaško sodišče. Poleg tega pa so zaprli prostore vseh naprednih organizacij in aretirali osebe, ki so jih našli v njih. Svoje dejanje opravičuje vojaška junta z obstojem »subverzivnih načrtov« proti sedanjemu režimu, vlada pa je razglasila »podrobnosti« o baje planirani »komunistični zaroti«.

AKRA. — Zunanji minister Gane je izročil veleposlaniku Toga noto, v kateri ganska vlada od sedane države Togo zahteva, naj preneha »z vsakim nadaljnjim vmešavanjem v notranje zadeve« Gane in izročil ganskim oblastem tri pobegle ganske državljane, sodelavce v lanskem poskusu atentata na predsednika Gane Nkrumaha.

BAGDAD. — Irakiški predsednik Kasem je zavrnil govorice, po katerih namerava vlada podaljšati prehodno obdobje oblasti. Dejal je, da so v teku priprave za splošne volitve, na katerih bo ljudstvo izbralo predsednika republike. Glede odnosov med Irakom in Sirijo je Kasem poudaril, da so dobri in da pomeni meja med obema državama samo mejo med »dvema bratoma v dveh različnih stanovanjih iste hiše«.

TUNIS. — Pred tuniškim vojaškim sodiščem se je začela razprava proti skupini oseb, ki so bile vmešane v nedavno odkrito zaroto proti tuniskemu predsedniku Habibu Burgibi. Pred sodišče je bilo postavljenih 26 aretiranih zornikov.

ISTANBUL. — V vasi Terzili na severu Turčije je pri požaru v neki leseni hiši izgubilo življenje 15 oseb. Med žrtvami, katere je ogenj presenetil sredi spanja, je bilo 13 otrok. Vzroki požara niso znani.

SOFIJA. — V Bolgariji bodo začeli serijsko proizvajati traktorje za potrebe vinogradništva. Tovarna strojev v Karlovu bo izdelala 1000 teh traktorjev. V naslednjih letih se bo Bolgarija v okviru delitve proizvodnih nalog v vzhodnoevropskem skupnem gospodarstvu specializirala za proizvodnjo te vrste strojev.

TEHERAN. — Nad 2000 iranskih kmetovalcev brez zemlje v mestu Sari ob Kaspijskem jezeru je pred dnevi prejelo zemljiška pisma, s katerimi jim je bila dodeljena zemlja na podlagi zakona o agrarni reformi. Doslej je tako prišlo do zemlje več kot 40 tisoč kmetovalcev.

SKOPJE. — Na avtomobilski cesti »Bratsvo in enotnost« skozi Makedonijo bodo letos zgradili še dva odseka, in sicer od Skopja do Petrovca in od Demir Kaplje do Udova. Oba odseka bosta dolga skupno okrog 20 km, za njuno izgradnjo pa bodo porabili blizu tri milijarde dinarjev. Letos pa bodo začeli tudi s pripravljalnimi deli za povezovanje avtomobilske ceste z drugimi kraji Makedonije, posebno s turističnimi kraji na Ohridskem in Prespanskem jezeru.

BERLIN. — Predsednik sovjetske vlade Hruščov bo 15. januarja že šestič obiskal Berlin, odkar je Sovjetska zveza leta 1954 priznala Demokratično republiko Nemčijo. Tokrat bo prisel v Berlin na čelu delegacije sovjetske komunistične partije, ki se bo udeležila VI. kongresa Enolne socialistične stranke Nemčije.

ALŽIR. — Partija in vlada sta trdno odločeni, da se bosta otresli vseh tistih, ki poskušajo izkoristiti ljudska imovina za osebne namene — piše v uvodniku glasilo političnega biroja FLN in nadaljuje, da so že vedno posamezniki, ki so na hrbtu ljudstva ali izkoriščajo zaupane položaje prigrabili milijone ter si prilastili vile in farme. Vsi taki bodo javno obsojeni in kaznovani, kakor zaslužijo.

Slovenska prosvetna zveza je izdala

»Koroški koledar« za leto 1963

Sicer smo o letošnjem knjižnem daru Slovenske prosvetne zveze v našem listu že poročali, vendar ne bo odveč, če o tej lepi zbirki knjig napišemo še nekaj besed. Predvsem si hočemo tokrat bližje ogledati »Koroški koledar«, ki ga je SPZ tudi za leto 1963 izdala v okusno opremljeni obliki, da bo res lahko okras naše domače knjižne police in da bomo radi segali po njem prav pogosto skozi celo leto.

Najprej si oglejmo ovitek, ki kakor že lani na prvi strani v obliki biserov prikazuje jezikovno mejo na Koroškem: Brdo pri Šmohorju, kjer je pokopan veliki tribun koroških Slovencev državni poslanec France Grafenauer — Kostanje, domovino našega ljudskega pesnika Drabosnjaka, ki je pred mnogimi leti položil temelje naši ljudski prosveti — in Dječke daleč na severu pod Svinško planino, kjer je naša slovenska govorica nekoliko bolj poredka, pa vendar še vedno topla, domača... Na zadnji strani ovitka pa »velikani« našega ljudstva in naše zemlje: Andrej Schuster-Drabosnjak, Urban Jarnik, Andrej Einspieler, Anton Jančič, Matija Majar-Ziljski, Peter Markovič, Josip Štefan, Jakob Sket, France Grafenauer in Prežihov Voranc. Le nekaj slik, le malo imen, pa vendar bogat delež, ki smo ga koroški Slovenci doprinesli za razvoj in procvit kulture, umetnosti in znanosti!

Obširno bi se dalo govoriti tudi o kledarskem delu, o umetniško izdelanih vin-

jetah (akad. slikar Slavko Pengov, ki je opremil tudi ovitek) za posamezne mesece, o spominskih dnevih in o slikah, kar vse spominja na važne dneve v zgodovini našega naroda in naše domovine. Pa ni treba o tem pisati, potrebno je le, da si jih podrobno ogledamo in pred nami bo zaživela pestra preteklost našega ljudstva, bogata na lepih in tudi žalostnih dogodkih, ki so vsak po svoje prispevali h temu, da smo koroški Slovenci kljub velikim preizkušnjam ostali zvesti narodu in jeziku, da tudi danes, ko skušajo nekateri dokazovati, da nas sploh ni več, še živimo in kot živo ljudstvo terjamo narodne pravice in enakopravno življenje z drugimi narodi.

O tem našem življenju in boju govori tudi vsebina letošnjega koledarja in so naravnost programatične besede pesnika Gradnika, ko v uvodni pesmi »Mrtni zidarji« sprušuje, kdo so brezkrvni, mrzli doktrinariji, ki z drobnogledi iščejo razlike in med srca postavljajo mejnike. Tudi nas bi hoteli nekateri šele iskati in zahtevajo ugotavljanje manjšine, tiste manjšine, ki vsak dan znova s svojim delom izpičuje svoj obstoj. V to delo spada tudi prizadevanje koroških Slovencev za doseg pravic, ki so nam bile z jamčene z državno pogodbo; o tem govori objavljeni odlomek iz spomenice obeh osrednjih organizacij znanjem ministru, kakor tudi stališče obeh kulturno-prosvetnih organizacij k šolski reformi. Podrobneje je govora o šolskem vprašanju v članku »Problematika po manjšinskem šolskem zakonu«, ki ga je napisal predsednik SPZ dr. Franci Zwitter, ter v prispevku o slovenski gimnaziji v Celovcu.

Zelo zanimiv je odlomek iz spominov pokojnega dr. Josipa Šašla, dolgoletnega rednega sodelavca v koledarju SPZ in drugih naših publikacijah, katerega članki iz socialne in politične zgodovine koroških Slovencev, iz koroškega imenoslovja in etnografije so — kakor pravi v uvodu dr. Julij Felacher — tako temeljiti in dokumentirani, da jih tudi naši nasprotniki ne morejo izpodbiti. Dr. Pavel Apovnik je prispeval obširen članek o moderni umetnosti in Štefka Cobej piše o slikarju 18. stoletja Janezu Andreju Straussu in njegovih delih na Koroškem. Janko Ogris nam še enkrat obuja spomin na našo veliko prosvetno manifestacijo v letu 1962 — na zlati jubilej prosvetnega društva »Bilka« v Bilčovsu, medtem ko se v članku »Spomini« vračamo nazaj v zadnjo partizansko zimo ter v prve začetke prosvetnega delovanja v spei svobodni južni Koroški leta 1945, ki so bili »odraz sproščene kulturne ustvarjalnosti po tolikih letih nacionalnega zatiranja, izraz življenjske volje koroškega slovenskega ljudstva«.

V preteklost nas povedejo še spominski prispevki »Pepiju z Otoka« (črtica Karla Kričaja iz Hodiš v gorjanskem narečju), »Celovec leta 1832«, ko je v koroškem glavnem mestu bival največji slovenski pesnik France Prešeren, »Kako so na Reberci zaklad kopali« (dr. Ožbalt Ilavnik), »Ko sem bil kolarški vajenec« (Mlinarjev Pavle) in »Spomin na Ojsternik« (I. Mikl), medtem ko bomo koristne nasvete našli v člankih Blaža Singerja o avstrijskem gozdnom pravu, ing. Naca Nachbarja o strojni molži ter racionalni rastlinski in živalski proizvodnji in Ančke Kokotove o oblačenju in negi obleke. Poleg člankov vsebuje koledar tudi številne pesmi, in sicer poleg že omenjenih pesmi Alojzija Gradnika še prispevke Ulriha Dobnika, Valentina Polanška, Kristine Šuler in Rudija Vouka.

Toda ne le v besedi, tudi v sliki nam koledar veliko pripoveduje, o pokrajinskih lepotah naše koroške domovine, o starih slovenskih običajih, kot je na primer žiljsko »štehanje«, o novi podjurski železnici, pa še o tem in onem. Spominja pa nas tudi na velike naše narodno-kulturne manifestacije v preteklem letu, na uspelo proslavo ob pletelnicni obstoja slovenske gimnazije in veličastno prireditev ob 20-letnici največjega zločina nad našim ljudstvom — nasilne izselitve; končno pa nas opominja, da bomo letos obhajali 20. obletnico krvavih dogodkov v aprilu 1943, ko je bila izrečena in izvršena smrtna obsodba nad skupino slovenskih antifašistov iz Sel in okolice.

Tukaj smo le na kratko opisali bogato opremo in pestro vsebino »Koroškega koledarja« za leto 1963, ki ga je izdala Slovenska prosvetna zveza in ga skupno z nadaljnjimi štirimi knjigami razposlala kot letošnji knjižni dar po naših vaseh, da si ga nabavi vsak, ki mu je do lepega in koristnega branja v materinem jeziku.

Letni obračun 1961

Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Z »Letopisom« je Slovenska akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani podala obračun za leto 1961. Na 192 straneh so izvršena poročila o delu na posameznih področjih in natančni podatki o najrazličnejših važnih dogodkih tekom navedenega leta. Tako bomo o novih članih SAZU, med katere so bili leta 1961 sprejeti na primer tudi znani slovenski književniki Ciril Kosmač, Juž Kozak in Bratko Kreft. Ob koncu leta 1961 je štela akademija 2 častna člana, 36 rednih in 24 dopisnih članov.

Posebno poglavje v delovanju in zato tudi v Letopisu SAZU predstavlja področje publikacij. Z letnico 1961 je akademija objavila 12 del v skupnem obsegu okrog 164 tiskovnih pol, to je okoli 2624 tiskanih strani. Tudi v letu 1961 je bila akademija v zelo živahni izmenjavi svojih publikacij za izdaje raznih

domačih in inozemskih ustanov: približno polovica celotne naklade njenih publikacij gre z zamenjavo v svet. Ob koncu leta 1961 je bila akademija v zamenjavi z 954 naslovi znanstvenih in drugih institucij v vseh delih sveta; od teh jih je bilo v Jugoslaviji 164, v inozemstvu pa 740. Z zamenjavo se je njena biblioteka tekom leta 1961 povečala za 4553, z nakupom za 3670 in z darili za 644 bibliotekskih enot, tako da je njen celotni knjižni fond ob koncu leta 1961 štel okrog 88.000 zvezkov.

Številni člani in sodelavci SAZU so tudi v letu 1961 obiskali razne mednarodne kongrese, imeli predavanja v inozemstvu in obratno sprejeli mnoge tuje znanstvenike doma. Dr. Ivan Grafenauer in dr. Valentin Logar sta n. pr. bivala na Koroškem, kjer sta zapisovala in proučevala naša slovenska narečja.

Ljubljanska opera bo gostovala v Italiji

Jutri in v nedeljo bo ansambel ljubljanske Opere odpotoval na gostovanje v Italijo, kjer bo 15., 16. in 17. januarja v mestih Reggio Emilia, Modena in Bologna uprizorila opero Sergeja Prokofjeva »Zaljubljen v tri oranže«. Skupino, ki šteje nad 200 članov umetniškega in tehniškega osebja, bosta vodila upravnik ljubljanske Opere narodnega gledališča Smiljan Samec in direktor Opere Demetrijs Zebre, uprizoritve pa bodo pod vodstvom dirigenta Boga Leskovića in režiserja Hinka Leskovića.

S tem delom sodobne operne literature je ljubljanska Opera dosegla že več velikih uspehov, saj je z njim gostovala že na Nizozemskem, v Parizu, Benetkah in Gradcu, posnetek na gramofonskih ploščah pa je bil deležen velike nagrade Grand Prix v Parizu.

Sedanje gostovanje ljubljanske Opere v Italiji bo nov člen v vrsti koristno se razvijajočih stikov na kulturnem področju med Jugoslavijo in Italijo, posebno še, ker so šele pred kratkim gostovali v Ljubljani italijanski operni solisti. Prav tako v Italiji pa gostuje trenutno tudi 200-članski ansambel Opere in baleta Hrvatskega narodnega gledališča, ki bo v okviru svojega enajstdnevnega obiska v Neaplju izvedel devet predstav »Borisa Godunova«, »Pikove dame«, »Pepelke« in baletnega večera krajših del domačih in tujih avtorjev.

V nekaj tednih pa bo ljubljanska Opera v okviru kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo gostovala v Celovcu. O podrobnostih tega obiska bomo še podrobno poročali.

Kapitalne družbe in inozemski kapital v avstrijskem gospodarstvu

Lastništvo na posameznih zavarovalniških družbah je silno zapleteno in zaradi tega nepregledno. Oris in razčlenitev te zapletenosti zahteva znanstvenega raziskovalca. V našem pregledu se bomo zaradi tega zadovoljili z ugotavljanjem, kdo vse od inozemstva je udeležen na zavarovalnicah v Avstriji.

Italijanski družbi Assicurazioni Generali v Rimu in Riunione Adriatica di Sicurtà v Milanu imata v Avstriji svoje filiale, poleg tega pa kontrolirata še Interunfall in Erste Allgemeine. Wiener Allianz je po drugih družbah kontrolirana s strani Münchenske Rück-Allianz-skupine, medtem ko je D. A. S. Österr. Allgemeine Rechtschutz Versicherung AG v celoti v posesti D. A. S. München. Pod nemškim vplivom so tudi Nordstern-Leben, Nordstern-Allgemeine in National-Allgemeine. Švicarski kapital je v Avstriji zastopano po šestih podružnicah svojih zavarovalnic, poleg tega pa poseduje še zavarovalnice Kosmos in Donau. Poleg Italije, Zahodne Nemčije in Švice kontrolirajo po eno avstrijsko zavarovalnico še Francija, Velika Britanija in Sovjetska zveza, medtem ko imajo ZDA v Avstriji eno podružnico.

Močan vpliv inozemskega kapitala v avstrijskem zavarovalništvu ima dve slabi posledici: odvajanje dobičkov in dela od njih v inozemstvo ter odločanje o uporabi avstrijskih zavarovalnin po inozemskem kapitalu. V zavarovalništvu gre namreč za denarje, ki se na drugi strani lahko dolgoročno naložijo ali posodijo. Ker pa o tem naloganju in posojanju odločajo inozemski interesi, je razumljivo, da inozemski vpliv v zavarovalništvu avstrijskemu gospodarstvu škoduje, nikakor pa mu ne koristi, kakor radi trdijo industrijski krogi.

Na špeditijskih družbah ima pomemben delež inozemski kapital. Tako pripada »Interkontinentale« Österreichische AG für Transport und Verkehrswesen z družbami svojega koncerna britanski skupini Lep Group Ltd., medtem ko je lastništvo na Rohner & Gehrig AG v rokah švicarske Reederei AG Basel. Nemški kapital pa kontrolira Schenker & Co, ki si jo deli s Credit-Institutom.

S prodajo sta dunajski veleblagovnici Gerngross AG in Herzmanski AG prišli pod vpliv nemškega

3. Druga gospodarska področja

Po drugih gospodarskih področjih je vpliv kapitalnih družb in inozemskega kapitala posebno občuten v hotelirskih, špeditijskih in blagovniških družbah.

V hotelirstvu igrajo — kakor je bilo že omenjeno — velebanke precejšnjo vlogo. Tako poseduje Creditanstalt akcije kar devetih hotelirskih družb in je poleg tega udeležena še na Allgemeine Hotel AG, ki si jo deli z Länderbank in drugimi družbami. Credit-Institut pa je lastnik Parkhotel Mirabell AG v Salzburgu.

Na špeditijskih družbah ima pomemben delež inozemski kapital. Tako pripada »Interkontinentale« Österreichische AG für Transport und Verkehrswesen z družbami svojega koncerna britanski skupini Lep Group Ltd., medtem ko je lastništvo na Rohner & Gehrig AG v rokah švicarske Reederei AG Basel. Nemški kapital pa kontrolira Schenker & Co, ki si jo deli s Credit-Institutom.

S prodajo sta dunajski veleblagovnici Gerngross AG in Herzmanski AG prišli pod vpliv nemškega

HERTIE-koncerna, ki poleg tega na Dunaju še kontrolira Geka Kaufhaus Ges. m. b. H. Pod inozemsko kontrolo je tudi Donaukaufhaus Ges. m. b. H. Linz. Avstrijski kapital pa poleg Warenhaus Steffl AG (Creditanstalt) obvlada še družbe GÖC Großverkaufs-gesellschaft Österr. Consumvereine m. b. H. na Dunaju, v Grazu in Linzu ter Gewa Ges. m. b. H. v Salzburgu in Dornbirnu. Tako v hotelirstvu kot pri veleblagovnicah pa se vpliv inozemskega kapitala zadnje čase vedno bolj veča.

Zaključna beseda

Ko ta sestavek o kapitalnih družbah in o inozemskem kapitalu v avstrijskih družbah zaključujemo, po osvetlitvi njihovega vpliva z vseh strani ugotavljamo, da imajo kapitalne družbe in inozemski kapital v njih v avstrijskem industrijskem, trgovinskem in bančnem gospodarstvu vedno večji vpliv. Spoznali smo tudi, da se vpliv podražljivih ali podražabljenih podjetij v naši državi ne veča, marveč spričo naraščajočega vpliva bančnega, privatnega in inozemskega kapitala v kapitalnih

družbah iz leta v leto bolj pada. Zlasti pa smo lahko spoznali, da dobiva v avstrijskem gospodarstvu največja banka Creditanstalt-Bankverein AG čedalje močnejši ključni položaj. Sicer je ta banka podružabljena, vendar z ozirom na to, da v njej prevladuje vpliv ÖVP in njenih kapitalističnih združenj in vrhov, je pogled na njen vpliv v bodočem gospodarskem in socialnem razvoju v državi vse prej kot pomirjevalen.

Položaj, ki ga zavzemajo kapitalne družbe in inozemski kapital v avstrijskem gospodarstvu, kaže, da bo prišlo v prihodnje še do ostrih spopadov na področju mezd in cen ter na področju soodločanja delavcev na podjetjih, kjer delajo in na področju njihove sodelaveženosti na skupno ustvarjenih dobrinah. Do nadaljnje zaostritve v odnosih med delovnimi ljudmi in kapitalnimi družbami mora priti, ker bodo drugače delovnim ljudem priborjene socialne dobrine všle enako izpod prstov, kot jim je v zadnjih 15 letih z zgubljanjem vpliva podražabljenih podjetij v narodnem gospodarstvu uhajala možnost vplivanja na njegov nadaljnji razvoj.

Blaž Singer

Atentat na odškodnino podjunjskih kmetov

Finančna oblast zahteva dohodninski davek na odškodnino za razlašena zemljišča in utrpelo gospodarsko škodo

Proti koncu leta 1962 so bivši lastniki zemljišč pod sedanjim „Velikovskim jezerom“ ob elektrarni v Kazazah dobili od celovškega finančnega urada predpisano dohodninski davek na odškodnino za razlašena zemljišča in na utrpelo gospodarsko škodo. S tem predpisom je prizadele 278 kmetov in zemljiških posestnikov. Finančni urad Celovec jim je za del odškodnine predpisal dohodninski davek v višini 11,8 %. Zanimivo pri vsem tem je, da razlašeni posestniki na potrebo plačila dohodninskega davka od odškodnine prej ni nihče opozoril.

Ko je družba avstrijske dravske elektrarne leta 1960 v sklopu gradnje elektrarne v Kazazah razlasi 278 kmetov in odkupila njihova zemljišča, je plačala v bistvu dvojno odškodnino, ki so jo določili sodnijsko zapriseženi izvedenci in cenilci. Mimo odškodnine za vrednost razlaščenih zemljišč je družba plačala še odškodnino za poslopja, stoječi les, nastale gospodarske težave, zmanjšanje vrednosti preostale posesti, gospodarsko preusmeritev itd. Od ca 70 milijonov šilingov skupnega zneska vseh teh odškodnin je odpadla približno polovica na odškodnine za vrednost razlaščenih zemljišč, ostali znesek pa na ravno naravnane odškodnine.

Finančna oblast utemljuje predpis dohodninskega davka na te odškodnine z zakonom o dohodninskem davku in pravi, da je po njem davka prosta le odškodnina za vrednost razlaščenih zemljišč, da so pa vse druge odškodnine podvržene dohodninskemu davku. Pri 11,8 % višine davka gre tu za znesek najmanj 4 milijonov šilingov. Tega teža ukrepa finančne oblasti je največja za kmete, ki pred finančno oblastjo niso vezani na knjigovodstvo in katerim finančna oblast davke pavšalira. Ti kmetje morajo

namreč plačati ves predpisani davek naenkrat, medtem ko posestniki zemljišč, ki jih finančna oblast veže na knjigovodstvo, odplačevanje davka od teh odškodnin lahko razdelijo na 20 let.

Ta ukrep finančnih oblasti in njegovo utemeljevanje v danih pogojih nasprotuje vsaki stvarni presoji. Prizadele se z odškodnino niso obogatili in le-ta ni bila zanje nobena pridobina ali dohodnina, ki bi jo bilo mogoče posebej obdavčiti, marveč so

z njo dobili nikakor ne polnovredno nadomestilo za prizadejano gospodarsko škodo s strani Avstrijskih dravskih elektrarn. Zato finančna oblast ne more imeti pravice, da s predpisom dohodninskega davka na del te odškodnine poveča nastalo škodo za 12 %. Ta ukrep ne more biti v skladu z zakonodajalčevim gledanjem na zakon o dohodninskem davku. Še manj pa je ta ukrep v skladu s tako imenovanim dopolnilnim programom za gospodarsko poživitev južne Koroške, za udržiteljevanje gospodarske eksistence prebivalstva in za ustvaritev trajnih delovnih mest. Iz tega programa je jasno razvidno, da je treba južnokoroškemu prebivalstvu nuditi pomoč, ne pa mu povzročati še novo škodo z obdavčevanjem, ki nikakor ni utemeljeno.

Za trajno zaposlitev in stalna delovna mesta

Predvsem južna Koroška, dvojezično ozemlje, razpolaga z velikimi delovnimi rezervami, ker se kljub vsem ugotovitvam o gospodarsko zanemarjenem in zapostavljenem kraju doslej še pravzaprav ničesar pomembnega ni podvzelo, da bi se ustvarila trajna delovna mesta z namestitvijo tovarniških podjetij. Kakor drugod bi bili za te namene gotovo dani pogoji tudi v tej pokrajini naše dežele in naše avstrijske domovine. Zdi se pa, da so o tej potrebi samo govorili, pot do dejanske uresničitve pa je še dolga oziroma kaže, da sploh ni prave volje storiti na tem področju kaj uspešnega.

Tik pred prazniki je APA prinesla zaključke iz neke študije koroškega deželnega delovnega urada, iz katerih podatkov je povzeta, da naša dežela na splošno razpolaga z velikimi tihimi delovnimi rezervami, predvsem v okraju Velikovec in Šmohor, pa tudi v Feldkirchenu in Št. Vidu ob Glini. Prav v teh okrajih so delavci prisiljeni, da gredo s trebuhom za kru-

hom in »nihajo« od doma daleč na delovna mesta in od delovnih mest na dom. V mnogih primerih tedensko: vsak ponedeljek zjutraj ali pa že v nedeljo popoldne se mora delavec, tudi družinski oče, spraviti od doma na delo in se vrne v krog svoje družine spet šele ob koncu tedna. V številnih primerih pa se morejo delavci, na primer iz Predarlške ali Štajerske, vračati na dom šele po treh ali več tednih. Kaj ta ponavljajoča se ločitev od družine pomeni, si je mogoče lahko predstavljati.

Na Dunaju na primer ne poznajo velike razlike v stanju poletne in zimske zaposlenosti, čeprav je tam delež nesamosojnih delojemalcev na prebivalstvo dvakrat tako visok kakor na Koroškem. Na Koroškem znaša v zimskem času stanje brezposelnih nad 20 tisoč oseb.

Dva primera sta značilna, s kolikimi delovnimi rezervami razpolaga Koroška. Pri ustanovitvi oblačilnega obrata v Wolfsbergu se je pustilo 300 delavk predzaznamovati za zaposlitev. Petinosemdeset odstotkov teh prosilk spada med rojstne letnike 1922 do 1944. Za tovarno Philips v Celovcu se je prijavilo še veliko večje število delavcev in delavk, namreč okoli 700 žensk in 200 moških. Brez dvoma je ta tovarna privlačna tudi zaradi tega, ker pripada svetovnemu koncernu ter delojemalci lahko računajo na trajno zaposlitev.

Razumljivo je, da delojemalci radi iščejo zaposlitev in zaslužek v lahko dosegljivi bližini svojega bivališča, na katero jih vežejo razne okoliščine, dom, družinske vezi, vrt ali nekaj drugega zemljišča, kar je vsakemu globoko zasidrano v biti.

Pravijo, da se pri zveznem ministrstvu za socialno upravo uvedena informativna služba za ustanovitve novih obratov in družba za pospeševanje v razvoju zaostalih krajev, med katere spada posebno južna Koroška, prizadevata za ustvaritev podjetij za zagotovitev trajne zaposlenosti in stalnih delovnih mest.

Imeli smo ljudi, vrhu gore hrast...

Dolinčiče pri Šmihelu nad Pliberkom. — Na praznik miru, dne 25. decembra 1962, smo na šmihelskem pokopališču položili v sveži grob telesne ostanke Jurija Štularja, p. d. Južapa v Dolinčičah v bistrski občini. Pokojni Južap je bil skromen v življenju, življenjska pot mu ni bila postlana z rožicami. Jedel je trd in trdo pridelan kruh, ki mu ga je skopa zemlja njegovega malega posestva dajala le v mali meri. Domača gruda pa mu je bila svetinja, ki je ni mogel in ni hotel zapustiti, čeprav bi lahko svoje sposobnosti posvetil kakšnemu drugemu poklicu. Pač, nekaj časa je bil železničar, toda zaradi njegovega značajnega narodnega in socialnega prepričanja so mu delali težkoče in ga končno onemogočili v železniški službi.

Toda idealist, kot je bil, je ostal zvest svoji skromni zemlji na Južapovi domačiji. Izpoved ljubezni in spoštovanja do rodne grude, kmečke zemlje in v njej zakoreninjenih podedovanih vrlin je dal v svojem amaterskem literarnem proizvodu, v igri »Naša zemlja«. Štularjevo igro so z velikim uspehom igrali na šmihelskem odru in še drugod po naši zemlji. V tej igri je skušal podati podobo pristnega našega človeka, njegovo borbo za resnico in pravico, njegove vzore, skratka prizadevanje in hotenje po človeka vrednem življenju in enakopravnosti na naši od davnih prednikov podedovani rodni zemlji.

V prosvetnem gibanju domačega in sosednjih prosvetnih društev je bil ves čas življenja, posebno v svojih mlajših letih, nad vse razgiban prosvetaš, organizator, igralec in ustvar-

jalec. Že pred vojno in tudi zdaj v povojnih letih je dopisoval v slovenski tisk na Koroškem. Pa tudi povsod dugod je postavil svojega moža, kakor na primer pri predvolilnih pripravah za občinske ali druge volitve v javna zastopstva. V posmrtnem nagovoru ob odprtem grobu je domači gospod dekan pravilno povedal, da je bil Jurij Štular v svoji biti nadpovprečen prosvetaš. Zelo izobražen, kot samouk z branjem premnoga koristnega tiska, je svoje sposobnosti s pridom delil tudi drugim, svojemu bližnjemu. Nešteti je z uspehom pomagal v mnogih zadevah z dobro sestavljenimi in utemeljenimi pismenimi vlogami na različne oblasti. Dejansko, drugim je pomagal... sam pa je večkrat preživljal življenje trpinov, kot jih najdemo v Cankarjevi povesti Na klancu.

Tak je bil naš Jurij Štular. Saj ne moremo zajeti v kratkem spominskem sestavku vso globino njegove biti. Nekateri bodo morda še rekli, da je Južapu danih preveč vrst v našem listu, toda menimo, da tudi sodelavec v zatišju zasluži, da se ga postavi kot zgled, kajti: več takih in drugih manj...

Če bi bili Jurijevi življenjski pogoji ugodni, bi se lahko razvil na visoko stopnjo intelektualca. Toda skromne razmere v katerih je doraščal, tega niso dopustile in takrat tudi ni bilo pravega razumevanja ter zanimanja za naše nadarjene mlade ljudi. Pokojni Južap je bil steber tudi v času nacizma in je storil mnogo dobrega in koristnega v dobi najhujše preizkušnje, ki jo je rjavi nacizem prinesel nad

Sele-Kot

Solarji naše šole so v nedeljo pred praznikom priredili božičnico. Njihovemu povabilu se je odzvalo zelo lepo število ljudi. Vsi smo z zanimanjem sledili lepemu sporedu in ugotovili, da je med našimi otroci nekaj izredno dobrih talentov. Prav posebno nam je ugajal nastop pastirčkov, ki so svoje vloge rešili zelo pristrčno in pristno-naravno. Spored so izpopolnile pesmi in deklamacije.

Vemo, da zahtevajo priprave za vsako prireditev, pa naj bo še tako skromna, mnogo časa in požrlovalnega dela. Zaradi tega smo hvaležni gospodu učitelju Veliku za ves njegov trud, ki ga posveča naši mladini. Mlade nastopajoče igralce pa prosimo, da bi ohranili svoje navdušenje do igranja tudi po šolski dobi.

Ob zaključku prireditve se je gospod učitelj zahvalil vsem za tako številen obisk in med drugim povedal, da se je pri pripravi za prireditev porodila misel, da bi prostovoljne prispevke, ki smo jih doslej uporabljali za različne potrebne nakupe, tokrat ne porabili zase. Nabrani denar bi podarili kot skromen prispevek najmlajših igralcev iz Kola za zidavo novega prosvetnega doma v Selah. S tem bi mladina v Kotu pokazala, da se zaveda, kaj pomeni za nas vse dom, v katerem bi se gojila naša domača kultura. Izrazil je tudi željo, da bi kmalu imeli priložnost videti na novem selškem odru prav naše najmlajše, ker le mladina nam jamči uspešno nadaljevanje nekdanjega tako bogatega odrskega ustvarjanja v Selah. Pred leti je nastopala v selškem domu redno tudi šolska mladina. Pregovor pravi: Česar se Janezek ne nauči, tudi Janez ne bo znal. To velja v prvi vrsti tudi za naše prizadevanje, ohraniti zvestobo naši domači kulturi in s tem seve tudi naši domači govorici. Ob koncu je v svojem in v imenu vseh šolarjev želel vsem vesele praznike in srečno novo leto.

Naše Slovensko prosvetno društvo »Košuta« je zazelelo ob tej priložnosti tudi vsem članicam in članom, somišljenikom in prijateljem srečno novo leto. Odbor se bo tudi v novem letu prizadeval, da bo uspešno nadaljeval delo za izobrazbo in krepitev narodne zavesti med nami. Mnogo uspehov v novem letu pa želi društvo tudi vsem prijateljem onstran Karavank, s katerimi smo v preteklem letu navezali tesne tovariške stike.

Imenovanje

Zvezni minster za pravosodje je imenoval notarskega kandidata dr. Arnulfa Emle rja za javnega notarja v Pliberku. Dosedanji pliberški notar dr. Erwin Strasser je prevzel notarske dolžnosti v Celovcu.

Na dnevnem redu: plesi

Letošnji predpustni čas bo trajal do 26. februarja. V tem času je tudi v našem glavnem mestu Celovcu v načrtu vrsta večjih plesov, in sicer skupno do vključno 2. marca 40 plesnih prireditev. Iz tega pestrega sporeda jih v naslednjem nekaj navajamo: 11. 1. ples državne obrtne šole v Domu umetnosti, 12. 1. SPO-ples v Domu umetnosti, 12. 1. ples realke in gospodinjske poklicne šole v Delavski zbornici, 19. 1. ples mesta Celovec v Domu glasbe, 19. 1. tradicionalni Slovenski ples v Delavski zbornici, 26. 1. ples poštarjev v Delavski zbornici, 1. 2. vladni ples v Domu glasbe, 2. 2. koroški kmečki ples v Domu glasbe, 2. 2. policijski ples v Delavski zbornici, 9. 2. garnizijski ples v Domu glasbe, 16. 2. ples trgovske akademije v Delavski zbornici, 23. 2. ples Prijateljev prirode v Delavski zbornici, 24. 2. ples koroškega »Heimatwerka« v Delavski zbornici, 26. 2. ples Zveze vojnih žrtv v Delavski zbornici, 23. pa bodo v Delavski zbornici plesali še železničarji.

KOLEDAR

Petek, 11. januar: Higin
Sobota, 12. januar: Alfred
Nedelja, 13. januar: Veronika
Ponedeljek, 14. januar: Hilarij
Torek, 15. januar: Pavel
Sreda, 16. januar: Marcel
Četrtek, 17. januar: Anton

Hun Ju in mravlja

Na Kitajskem je živel deček Hun Ju. Ko je dopolnil šest let, mu je oče dejal: — Prišel je čas, da pojdeš v mesto v šolo.

Tako se je tudi zgodilo. Hun Ju se je pričel učiti pri dobrem učitelju. Toda deček je neprestano razmišljal: „Oh, koliko je teh znakov! Ali je mogoče, da si jih človek vse zapomni! Bolje bo, da se vrnem domov in da pasem ovce.“

Dva dni je tako razmišljal, tretjega dne pa je odšel domov. Med potjo je sedel na velik kamen, da se odpočije. Kmalu je od utrujenosti zadremal. Tedaj mu je zlezla na roko mravlja, ki je vlačila v mravljišče veliko zrno. Hun Ju se je prebudil, odpihnil mravljo in zopet zadremal. Kmalu se je mravlja zopet znašla na dečkovi roki. Hun Ju se je zopet prebudil in jo zopet odpihnil. Ko pa se je mravlja tudi tretjič povzpela na njegovo roko, je Hun Ju ni nagnal, temveč je pričel z očmi spremljati njeno pot.

Hun Ju je videl, da mravlja počasi leze po poti do mravljišča. Povzpela se je na velik kamen, na katerem je sedel Hun Ju. Komaj se je povzpela na vrh, je pihnil močan veter, ter pograbil zrno in ga skotalil ob vznožje kamna. Mravlja se je vrnila na zemljo in se pričela z zrnem ponovno vzpenjati po kamnu.

Tedaj je dečka postalo sram. Pomislil je: „Če je v mali mravlji toliko vztrajnosti, zakaj se torej jaz ne bi mogel naučiti tolikih znakov v naši pisavi!“

In Hun Ju se je zopet vrnil v šolo k svojemu učitelju.

(Kitajska pripovedka)

Medved in mikrob pasje stekline sta bila velika prijatelja. Spoznala sta se na kaj nenačuden način. Ko je medved brskal po smetišču in odpiral prazne škatle od paste, je nenadoma zaslišal cviljenje:

»Hvala ti, prijatelj, da si me rešil strašne ječe!«

Medved se je presenečeno ozrl okoli sebe, toda na vsem smetišču ni bilo žive duše. Nejevoljno je zamahnil s šapo in zabrundal:

»Nikar se mi ne skrivaj! Danes nisem razpoložen za šale.«

»Saj se ne skrivam,« mu je odvrnil mikrob. »Na tvojem ušesu sedim.«

Medved se je začudeno prijel za uho, toda mikrob je zajavkal:

»Vsega me boš pomečkal!«

Medved je nejevoljno zamajal z glavo in vprašal: »Od kod pa si prišel na moje uho?«

»Iz škatlice od paste, kamor me je zaprla dekla Marjeta, ko je čistila gospodarjeve škornje, na katere sem se bil prilepil.«

»Kakšen pa si?« je nadaljeval medved.

»Jaz sem najmočnejše bitje na svetu!« je ponosno izjavil mikrob.

»Nihče me ne more uničiti, jaz pa lahko uničim vsakogar. Ali si že videl pse, ki grizejo lastne gospodarje? To napravimo mi, mikrobi!«

Medvedu je odgovor ugajal. »Rad imam močne živali,« je dejal. »Ali si tudi velik?«

»Silno velik!« mu je odvrnil mikrob. »Vseh skupaj nas je več kot katerekoli živali na svetu.«

»Ali si lep?« je spet vprašal medved.

»Silno lep! Na svetu ni lepše živali od mene! Moja koža je prozorna kot voda in mehka kot jutranja sapa.«

Medvedu je bilo všeč, da ima tako imenit-

nega prijatelja. Popraskal se je po glavi in dejal:

»Rad te imam, ker si močnejši in lepši in večji od mene. Doslej še nisem naletel na takšno žival. Toda povej mi, zakaj te ne morem videti?«

Mikrob se je zasmejal: »Kadar sem sam, utonem v prostoru.«

»Tega ne razumem,« je dejal medved. »Toda če si močnejši, lepši in večji od mene, si brez dvoma tudi pametnejši.« In ponudil mu je svoje prijateljstvo.

Skupaj sta krenila na pot. Mikrob se je zibal na medvedji dlaki in cvilil:

Silni mikrob jaše slabotnega medveda!«

»Vpričo tebe se zares počutim slabotnega,« mu je odgovarjal medved in se v zadregi praskal po glavi.

Srečala sta lisico. Ta je začudeno gledala medveda, kako govori sam s seboj in maha s šapama po zraku, kakor da se z nekom pogovarja.

»Kaj je vendar s teboj, stric medved, je vprašala in se ustavila. »Ali se ti je kljub tvoji orjaški moči pripetilo kaj hudega?«

»Jaz nisem močan,« je odgovoril medved. »Toda imam tako silnega prijatelja, da se mu nobena žival ne more upreti.«

»Kje pa je tvoj silni prijatelj?« je vprašala lisica.

»Tukaj sedi in gleda na nas slabiče,« ji je odgovoril medved in pokazal na svoje uho.

»Kako? saj je obljubil vsaj toliko, da ga vrne v Novi!« Tolmač je za hip zapičil v konzulov obraz pogled svojih upadlih oči in rekel suho in stvarno:

»Kako naj ga vrne v Novi, kjer ima kapetan sto možnosti, da se brani in rešuje!«

In konzulu se je zazdelo, da sliši tudi v tolmačevem glasu in pogledu nekaj tiste nesitne začudenosti, ki ga je tako razburjala in žalila, ko je govoril z vezirjem in njegovimi sodelavci.

Konzula je spet čakala noč brez spanja, s počasnimi urami in ponižujočim občutjem popolne zgubljenosti, slabosti in nesposobnosti, da bi ubranil svojo zadevo. Odpiral je okno, kakor bi zunaj iskal pomoč, globoko dihal in strmel v temo. Nekje v njej je tudi grob Cigana, ki je v svojo nesrečo srečal kapetana na mostu pred mestom in ga ponižno, plašno pozdravil. Kajti čeprav Cigan, je vendar imel toliko vesti in poštenja, da je moral pozdraviti človeka, ki mu je nekoč v življenju storil veliko dobroto.

V tej temi je izgubljen, brez sodb in razloga tudi mladi kapetan. Kakor bi v noči videl veliko jasneje ko v lažni svetlobi dneva, se je Davillu odkrila njegova nemoč in kapetanova usoda.

Konzul je za revolucije v Parizu in med vojevanjem v Španiji videl mnoge smrti in nesreče, tragedije nedolžnih življenj in usodnih zmot, toda še nikoli doslej ni videl tako od blizu, kako pošten človek nevdružno propada pod pritiskom dogodkov. V nezdravih okoliščinah in v krajih, kjer gospodarijo slepo naključje, samovolja in nizkotni nagoni, se zgodi, da se okrog človeka, na katerega mimogrede pokažejo s prstom, nenadoma zavrtijo dogodki kot voda nad požiralnikom ali vrtnec prahu v vetru in človek tone brez pomoči. Glej, tega lepega, krepkega in bogatega kapetana je nenadoma pograbil tak vrtnec! Stori ni ničesar, kar

Lisica se je začela smejeti. Stekla je po goščavi in zakričala:

»Stricu medvedu se je zmešalo!«

Iz grmovja in trave so pogledali prebivalci gozda. Lisica jim je žarečih oči povedala, kaj je doživela.

Pojdimo ga pogledat!« je vzkliknila miš, ki je bila nad vse zadovoljna, da je njen veliki tekmeč ob pamet. Živali so se napotile za lisico, ki jim je kazala pot. Kmalu so dospeli do medveda.

»Pazite, norci so nevarni!« je svaril jazbec.

»Ne približajte se mu preveč!«

Medved jih je začudeno gledal.

»Kaj to vendar pomeni?« je zamrmral.

»Buljijo vame, kot da sem padel z neba!«

»To je zaradi mene,« se je oglašil mikrob.

»Tako mogočnega gosta še nikoli niso imeli v svoji sredi.«

»On je moj prijatelj!« je vzkliknil medved in pokazal na uho.

Živali so se začele smejeti. Mala miš je bila tako zadovoljna, da so ji solze kar tekale iz oči.

»Pomislite!« je kričala in se vzpenjala na prste. Takšen orjak, pa takšen bedak!«

Medvedu ni šlo v glavo, zakaj se mu živali smejejo. Nejevoljno je zabrundal:

»Zakaj se nama pa smejejo, mikrob?«

»Ne verjamejo ti, da si prijatelj tako mogočnega bitja, kot sem jaz,« je odvrnil mikrob.

»Imajo te za širokoustneža in lažnivca.«

»Lažnivca!« je jezno ponovil medved. »Jaz jim bom pokazal lažnivca!« Zarjovel je in stekel proti zasledovalcem.

Ti so začeli bežati. Mala miš se je zarila v zemljo, veverica in polh sta smuknila na drevo, drugi pa so jo ucvrli po gozdu. Jazbec je sopihajoč tožil:

»Saj sem vam rekel, da so norci nevarne živali!«

Toda medved ni odnehal. Tekel je za njimi in rjovel, da ni slišal mikropa, ki je cvilil:

»Drži me, medved, da me ne odnese veter!«

Jazbec je zaostal. Ko je medved to opazil, je planil proti njemu. Tedaj je jazbec v grozi

Pasja oporoka

Neki mož je imel psa, ki mu je mnogo let zvesto in pošteno varoval hišo. Pes pa se je postaral in je nazadnje poginil. Mož ga je položil v krsto, ga nesel na pokopališče, kjer so pokopavali mohamedance, in ga tam pokopal. Ljudje, ki so to videli, so šli h kadiju in se pritožili, ker je mož pokopal svojega psa v posvečeni zemlji vernih ljudi. Kadi je poklical moža k sebi in mu strašansko ogorčen govoril: »Zakaj si storil to sramotno dejanje? Obsodil te bom na smrt.«

»Spoštovani sodnik,« je rekel mož, »dovolite mi, da vam opišem vso to reč. Če se je to zgodilo, lahko ravnate popolnoma po vašem preudarku, kakor vas je volja. Ta pes je bil veliko let v moji hiši in mi je služil podnevi in ponoči, za kar sem mu tudi vsak mesec dajal plačilo. Dal sem mu pet menov kruha, en men masla, petdeset jajc in štiri mene mesa. Na smrtni postelji je naredil oporoko in rekel: »Tisto, kar si doslej dajal meni za plačilo, dajaj poslej kadiju.«

Tedaj je kadi izvlekel iz žepa robec in začel jokati. Potem je rekel: »Bog bodi milostljiv njegovi duši! Kaj je še določil v svoji oporoki?«

Saša Vrbnik:

O novo leto

Staro leto, vse betežno,
s palico le še bodilo
nam od dneva je do dneva,
od nade se dušilo.

Pa smo rekli mu sočutno,
naj bi se v pokoj podalo;
malo se je še branilo,
a nazadnje je pristalo
in odšlo je v nevrnitev.
Kje je to? Le kdo naj ugame!
Pa nam vedeti ni treba,
le da večno tam ostane.

Zdaj imamo novo leto;
mlado je in razigrano
kot teliček in žrebiček,
pa bo že še kdaj ugnano.
Med cveticami v dobri
se spomladi bo vrtelo,
kopalo se čez poletje,
a na jesen dozorelo.

Ko pa zima spet prikima
bo ob palici bodilo
in naposled — kakor lansko —
se za vselej poslovilo.

Ivo Andrić

38

Travniška kronika

»Menil sem, da je bolje in varneje, če ga imam tukaj, dokler ne poneha hrup in gonja proti njemu. Ker pa vi želite, ga bom vrnil na njegovo mesto, pa naj tam čaka. Zgodilo se bo tako, kot bodo sklenili v Carigradu.«

Davillu se je zdelo, da te meglene besede sploh nimajo zveze s kapetanovo usodo in s tistim, kar njega tare, toda kaj več od vezirja ni mogel doseči.

Konzul je videl tudi Sulejman pašo, ki se je bil pravkar vrnil iz Srbije, in Tahir bega. Bil je osupel in iz sebe, ko je pri obeh naletel na isti molk in isti začuden pogled. Gledala sta ga kot človeka, ki trati besede o davno pretekli in za vekomaj izgubljeni stvari, kateremu pa zaradi olike ni treba vpadati v besedo, temveč ga potrpežljivo in sočutno poslušati do konca.

Že na poti v konzulat je Daville vprašal Davna, kaj on misli. Tolmač, ki je prevajal vse tri davišnje govore, je dejal mirno:

»Po vsem, kar je povedal vezir, je na dlani, da za Ahmet bega ni mogoče ničesar storiti. Stvar je izgubljena. Ali izgon v Azijo ali še kaj hujšega.«

Konzulu je butnila kri v glavo:

»Kako? saj je obljubil vsaj toliko, da ga vrne v Novi!« Tolmač je za hip zapičil v konzulov obraz pogled svojih upadlih oči in rekel suho in stvarno:

»Kako naj ga vrne v Novi, kjer ima kapetan sto možnosti, da se brani in rešuje!«

In konzulu se je zazdelo, da sliši tudi v tolmačevem glasu in pogledu nekaj tiste nesitne začudenosti, ki ga je tako razburjala in žalila, ko je govoril z vezirjem in njegovimi sodelavci.

Konzula je spet čakala noč brez spanja, s počasnimi urami in ponižujočim občutjem popolne zgubljenosti, slabosti in nesposobnosti, da bi ubranil svojo zadevo. Odpiral je okno, kakor bi zunaj iskal pomoč, globoko dihal in strmel v temo. Nekje v njej je tudi grob Cigana, ki je v svojo nesrečo srečal kapetana na mostu pred mestom in ga ponižno, plašno pozdravil. Kajti čeprav Cigan, je vendar imel toliko vesti in poštenja, da je moral pozdraviti človeka, ki mu je nekoč v življenju storil veliko dobroto. V tej temi je izgubljen, brez sodb in razloga tudi mladi kapetan. Kakor bi v noči videl veliko jasneje ko v lažni svetlobi dneva, se je Davillu odkrila njegova nemoč in kapetanova usoda.

Konzul je za revolucije v Parizu in med vojevanjem v Španiji videl mnoge smrti in nesreče, tragedije nedolžnih življenj in usodnih zmot, toda še nikoli doslej ni videl tako od blizu, kako pošten človek nevdružno propada pod pritiskom dogodkov. V nezdravih okoliščinah in v krajih, kjer gospodarijo slepo naključje, samovolja in nizkotni nagoni, se zgodi, da se okrog človeka, na katerega mimogrede pokažejo s prstom, nenadoma zavrtijo dogodki kot voda nad požiralnikom ali vrtnec prahu v vetru in človek tone brez pomoči. Glej, tega lepega, krepkega in bogatega kapetana je nenadoma pograbil tak vrtnec! Stori ni ničesar, kar

niso obmejni kapetani počenjali od nekdanj in vse življenje, toda po naključju se je okrog njega zveržil niz dogodkov in povezal v močno verigo.

Po naključju je avstrijski obmejni poveljnik s svojim predlogom, da se uniči mladi novski kapetan, naletel na odobravanje pri starešinah; po naključju so višje oblasti v tem trenutku pripisovale velik pomen miru na tej meji; po naključju so z Dunaja odločno zahtevali od svojega skrivnega plačanca na Porti, da mora biti kapetan odstranjen; po naključju je neznan visoki uradnik, ki mu je v tistem trenutku bilo mnogo do avstrijske podkupnine, trdo prijel travniškega vezirja; po naključju je poparjeni in za vse življenje preplašeni Ibrahim paša izročil zadevo neizprosno in trdosrčno kajmakamu, za katerega je bilo ugonobiti človeka manj ko nič in ki mu je bil ravno v tem trenutku, spet po naključju, potreben kak strahoten primer, da pokaže svojo moč ter ajanom in kapetanom na meji požene strah v kosti.

Vsaka od teh oseb je delala neodvisno, izključno zase, brez kakršnekoli zveze s kapetanovo osebo, toda v tem svojem prizadevanju so vsi skupaj vedno huje zategovali zanko okrog kapetanovega vratu. Vse po naključju in ne-hote.

Taka je bila usoda nesrečnega konzulovega varovanca. Ko je gledal v vlažno temo, je Davillu postalo jasno tisto, česar davi ni mogel doumeti iz nesitnega molka in začudenih pogledov v Konaku.

Tam na drugi strani Travnika, kakor na drugi obali črne teme, je pa ob mirni luči še sedel budni gospod von Mitterer in sestavljal svoje poročilo starešinah o primeru Ahmet bega Cerića. Skrbno je poudaril svoje zasluge za padec novskega kapetana, ne da bi jih podcenjeval in s tem užalil poveljnika na Hrvaškem in druge, ki so imeli

Položaj in nadaljnji razvoj v kmetijstvu

Položaj in nadaljnji razvoj kmetijstva sta poleg gospodarske usposobljenosti kmečkega prebivalstva v bistvu odvisna od nadaljnjih štirih obratnogospodarskih činiteljev. Ti činitelji pa so: struktura kmetijske posesti, razpoložljiva delovna sila, produktivnost po osebi in položaj v gozdu. Položaj avstrijskega kmetijstva in njegov nadaljnji razvoj se nam — gledana po teh činiteljih — kaže v naslednji luči:

Leta 1960 so v Avstriji našli le še 402 tisoč 176 kmetij ali 30.672 manj kot leta 1951. V enem desetletju se je po teh podatkih število kmetij zmanjšalo za 7 %. Ta odstotek vendar ne pokaže dejanskega zmanjšanja števila kmetij in kmečkih družin. Druga primerjava, to je primerjava števila samostojnih kmetov v zadnjem desetletju namreč kaže, da se je to število zmanjšalo za 14 %, kar pomeni, da je bilo leta 1960 v Avstriji dejansko 14 % manj samostojnih kmetov kot leta 1951.

Najbolj se je zmanjšalo število kmetij do 10 ha, torej kmetij, ki družini ne dajejo ustreznega zaslužka. Število kmetij med 10 in 20 ha se v tem desetletju še ni spremenilo, medtem ko se je število kmetij med 20 in 50 ha celo povečalo. Struktura kmetijstva je vendar slej ko prej neugodna. 45 % kmetij nima več kot 5 ha zemlje, 83 % pa je takih, ki imajo manj kot 20 ha zemlje. Zato je v toku razvoja pričakovati, da se bo v nadaljnjih 10 letih število kmetij pod 20 ha površine še nagljeje manjšalo kot se je v preteklih 10 letih.

Na naglejše padanje števila kmetij kaže tudi močno nazadovanje števila kmečkega prebivalstva. V zadnjem desetletju je število v kmetijstvu po-

klicno zaposlenih padlo za 29 %. Pri tem je značilno, da se je število samostojnih kmetov zmanjšalo le za 14 %, medtem ko je število kmečkih družinskih članov padlo za 32 %, ono mezdni kmetijskih delavcev pa celo za 45 %. Delež kmečkega prebivalstva je v zadnjem desetletju padel za 6 % in znaša le še 16 %. Kljub temu pa je za stroge gospodarsvenike še ta daleč prevelik.

Ta velikanski padec števila v kmetijstvu zaposlenih so morali nadomestiti kmetijski stroji. Kar se je v zadnjem desetletju na tem področju zgodilo, je v resnici tehnična revolucija najširšega formata. Število traktorjev je v tem času naraslo od 30 tisoč na 150.000, število žitnih kombajnov od 900 na 16.000, število strojev za spravilo sena pa od 61.000 na 149.000. Število molznih strojev se je v istem času povečalo od 5.600 na 40.000, število pralnih strojev v kmetijstvu od 3.900 na 129.000, število hladilnih in zmrzovalnih naprav pa od 3.700 na 102.000.

Ti stroji spričo neugodne strukture posestev vendar zdaleka ne predstavljajo one delovne razbremenitve kmečkih ljudi, ki je zaželjena in potrebna, da bo kmečki človek tudi po delovnem času enak drugim poklicem. Tedenski delovni čas kmečkih ljudi se še vedno suče med 60 in 65 urami pri moških, pri ženskah pa celo med 72 in 75 urami.

Navzlic padcu števila kmečkih ljudi, navzlic tako revolucionarni mehanizaciji in navzlic tako dolgemu delovnemu času na kmetiji preostalih ljudi pa produktivnost v kmetijstvu zaposlenih tudi ob subvencijah na ceno mleka in krušnega žita da-

leč zaostaja za povprečno produktivnostjo ali zaslužkom v Avstriji. Medtem ko znaša povprečni mesečni zaslužek v naši državi okroglo 1.730 šil., producirajo kmečki ljudje mesečno komaj dobrih 800 šil. zaslužka na osebo.

Nizki zaslužek kmečkih ljudi ob tako obilnem prekomernem delu je najbolj naravni vzrok, da kmečki ljudje silijo s kmetije stran v druge poklice. V prihodnje tudi ni nobenega izgleda, da bi se ta naravni proces ustavil. Podraževanje kmetijskih in splošnih življenjskih potrebščin se nadaljuje. Prizna nove stroje kot pa iz gozda. Toda gozda nimajo vse kmetije dovolj. 40 % avstrijskih kmetij nima gozda, 64.500 kmetij ga ima manj kot 5 ha, 65.000 pa ga ima med 5 in 20 ha. Le 14.000 kmetij v naši državi ima več kot 20 ha gozda. Če upoštevamo še slabo nego kmečkemu gozdu in letni prirastek v njem, potem vidimo, da za veliko število kmetij tudi zadnja rezerva za obnovo in vzdrževanje sedanjega strojnega parka odpade in da stojimo pred naglejším propadanjem kmetij, kot smo ga doživljali zadnje desetletje.

Blaž Singer

Zveza slovenskih zadrug obvešča:

Položaj na trgu s klavno in plemensko živino

Kriza na trgu s klavno živino, ki se je zaradi lanske poletne suše začela preteklo jesen in ki jo je kmetijstvo naših krajev najbolj občutilo koncem novembra in začetkom decembra, se je v zadnjih tednih nekoliko omilila. V decembru so se namreč spet odprle meje za izvoz v Italijo, Zahodno in Vzhodno Nemčijo ter na Češkoslovaško in v Grčijo. Tekom decembra je bilo v te države izvože-

Ob priložnosti lanskega Koroškega velesejma smo na tem mestu podrobneje opisali na sejmu razstavljenost novost sušenja sena v posebnem v ta namen postavljenem silosnem stolpu. V našem opisu pa je ostalo odprto vprašanje njegove gospodarnosti v primeru z masivnimi skednji, kakor so pri nas v navadi.

To vprašanje so raziskali v Zahodni Nemčiji. Tozadevno poročilo v „Mitteilungen der DLG“ pravi, da so vzeli v primerjavo stroške gradnje omenjenega stolpa za seno in stroške gradnje masivnega skednja vključno stroškov naprave za sušenje sena potom prezračevanja. Pri tem so ugotovili, da stane

silos za sušenje sena za 640 q 156.000
skedenj z napravo za sušenje za 640 q pa 5 186.000,

če nemške cene preračunamo v šilinge. Postavitve stolpa za seno je torej cenejša od postavitve skednja. Stolp za sušenje sena pa je s 57 DM ali 342 šil. na kubični meter cenejši od Harvestore-silosa.

Sušenje sena v stolpu omogoča polnomehanizirano sušenje in spravilo trave in sena s travnika do jasi. Njegov pomen pa ni le delovnotehnični, marveč tudi v tem, da spravilo sena po tej poti ni nič dražje od običajnega spravila, da pa je kvaliteta sena znatno boljša od drugega sena. Trepežnost stolpa sadijo na 40 do 50 let, njegove mehanike pa na 10 let. Stolp v tej velikosti zadostuje za kmetijo z 10 do 15 ha kmetijske površine.

nih okoli 7.000 avstrijskih goved. Kakor poročajo, pa je tudi za prva dva meseca leta 1963 zagotovljena možnost mesečnega izvoza 6.000 do 7.000 goved v te države.

Za koroške prilike je zlasti pomemben italijanski trg, ki prevzame spet tedensko 100 do 200 klavnih goved in ki zadnje tedne plačuje vole in bike po 9,50 do 10,50 šil. Del koroške klavne živine pa gre tudi v Zahodno Nemčijo.

Medtem ko je koroški izvoz v letu 1961 znašal 5.724 goved, je lani narasel za 28 % na 7.356 goved. Ta porast v izvozu je poleg poletnega turizma bistveno pripomogel k lanskemu stabilizaciji cen za klavno živino. Tudi sedanji padec cen je le začasen in je zelo gotovo, da bo s pričetkom vigredne paše in zelenega krmljenja prišlo do pomanjkanja klavne in plemenske živine, s tem pa tudi do njene podražitve. Kmetovalcem, ki imajo letos namen kupiti plemensko živino, priporočamo, da jo kupijo najpozneje na marčnih in aprilskih plemenskih sejmih, ker jo bodo v tem času kupili ugodneje kot na jesenskih sejmih.

Prvi letošnji plemenski sejem za simodolsko govedo bo v četrtek, dne 24. januarja 1963 v Riedu na Zgornjem Avstrijskem, kjer pričakujejo ponudbo 700 goved. Na zadnjem sejmu 17. decembra 1962 so šle v Riedu krajeve in telice po 6.000 do 10.000 šil.

SLOVENSKA KMEČKA ZVEZA PRIPOROČA:

Gozdne sadike je treba takoj naročiti!

Deželna gozdna inšpekcija je sporočila, da ima letos za vigredno saditev le okoli 9 milijonov gozdnih sadik na razpolago. Ker bodo potrebe po gozdnih sadikah nedvomno večje, nujno priporočamo, da kmetovalci takoj naročijo potrebne količine gozdnih sadik.

Na razpolago so smrekove, macesnove, borove, jelšine, jasanove, javorjeve in brezove sadike in presajenke. Cene za 1000 komadov znašajo:

smreka (3 do 4-letne sadike)	šil. 300—350
(3 do 4-letne presajenke)	šil. 430—560
macesen (2-letne sadike)	šil. 330
beli bor (2-letne sadike)	šil. 220
jelša (2-letne sadike)	šil. 320
jasen, javor	
in breza (2-letne presajenke)	šil. 420
Sadiko topola stanejo po komadu	šil. 3,80

Naročila prevzemajo okrajne gozdne inšpekcije in krajevne gozdne nadzorne postaje. Kmetje, odhajmo jim takoj svoje naročilnice!

Narajajoče število nezgod pri kmečkem delu in narajajoče število oseb, ki sprejemajo kmetijsko invalidno rento, je prisililo zavod za socialno zavarovanje v kmetijstvu in gozdarstvu, da je z veljavnostjo od 1. januarja 1963 zvišal doličeno za nezgodno zavarovanje pri zemljiškem davku od 320 na 380 % odmere za zemljiški davok. To zvišanje je bilo potrebno, da bo zavod lahko pokrival primanjkljaj, ki je nastal zaradi narajanja nezgod in invalidnih rent v kmetijstvu.

prste vmes. „Zdaj je ta nemirni in podjetni kapetan, naš veliki nasprotnik, uklanjen in pod težko obtožbo zaprt v tukajšnji trdnjavi. Kaže, da ne bo odnesel glave. Kolikor vem, je vezir sklenil končati z njim. Ne bom si prizadeval posebno in odkrito, toda morete mi verjeti, da ne bom podvil ničesar, kar bi moglo prepričati, da mu enkrat za vselej zavijemo vrat.“

Naslednji dan ob svitu je bil novski kapetan v spanju ustreljen in še isto jutro pokopan na pokopališču med cesto in Lašvo. Po mestu so raznesli glas, da je hotel zbežati, ko so ga privedli na pot za Novi, in je straža morala streljati za njim.

Daville je drgetal v mrzlici in se opotekal od nespanja in utrujenosti. Kakor hitro je zaprl oči, se mu je zdelo, da je sam na svetu, obdan z zaroto peklenskih moči, proti katerim se bori s poslednjimi silami oslabeledih čutov, v megli in na poledici.

Zdrnil se je ob misli, da mora napisati poročila: v Pariz, v Carigrad in v Split. Moral je sesti k mizi in svoje korake pri vezirju opisati kot dramatičen boj za francoski ugled, ves neuspeh pa pripisati nesrečnim okoliščinam.

Daville je prebolel smrt novskega kapetana. Ko si je spet opomogel, si je dejal: Ob hudi uri si prišel v to deželo in zdaj se ne moreš umakniti, toda vedno se moraš zavdati, da ravnane teh ljudi ne smeš meriti s svojim merilom ne sprejemati s svojo občutljivostjo, sicer boš v najkrajšem času klavno propadel! S to odločitvijo je znova poprijel za delo. Za konzula so prihajali novi ukazi in nove naloge. Ko je videl, da njegovi višji pogin novskega kapetana ne pripisujejo listega pomena kot on, ki je bil tako zapuščen in brez moči, se je trudil tudi sam, da pokoplje v sebi ta poraz in utiša mučna vprašanja, ki so ga napadala. Ni bilo lahko pozabiti rdečeličnega, deklishega obraza

Ahmed bega z bleščečimi zobmi in bistrimi rjavimi očmi gorjanca, tisti nasmeh človeka, ki se ne boji ničesar, kakor ni mogel pozabiti vezirjovega molka, pred katerim se je konzul počutil brez moči, ponižan in nezmožen, da brani svojo pravico in stvar svoje domovine. Toda pred skrbmi, ki so jih prinašali novi dnevi, je bilo treba tudi to pozabljati.

Vezir je nenadoma spet postal tak kot prej. Vabil je konzula, bil z njim ljubezniv mu izkazoval razne usluge in imel z njim običajne pogovore. Daville je gojil svoje čudno prijateljstvo. Zmerom več in več časa sta porabila v prisrčnih pomenkih, ki so bili večkrat samo vezirjevi črnogledni samogovori, ob katerih je pa Davillu na koncu le uspelo, da je izpeljal kakšno skromno konzulsko zadevo, zaradi katere je prišel. Bili so dnevi, ko je vezir pod to ali ono prevezo sam poklical francoskega konzula na pogovor. Tako je Daville pustil svojega tekmeča von Mittererja daleč za seboj. Pogovori z njim so bili kratki, vljudni, hladni in uradni.

Niti dejstvo, da se je Napoleon pobotal z Rusijo, kar je zbudilo v Carigradu veliko razočaranje in hudo nejevoljo proti Franciji, ni moglo dolgo vplivati na odnos med vezirjem in konzulom. Kot vedno pri Turkih je bil preobrat nagel in presenečenje polno. Takoj ko je dobil o tej stvari poročila iz Carigrada, se je vezir mahoma ohladil. Davilla ni vabil na pomenke, če pa je ta sam prosil za sprejem, mu je odgovarjal pusto in skopo. Toda to je trpelo samo kratko dobo in se kot vedno obrnilo v nasprotje. Vezir se je brez vidnega razloga omečil. Spet so se začeli prijateljski pomenki in izmenjava drobnih ljubeznivosti. Tudi očitanja, s katerimi je vezir zastran tega obsipal konzula, so bila le izhodišče za skupna melanholična premišljevanja o nestalnosti človeških vezi. Daville je vso

krivdo naprtil Angležem, Ibrahim paša pa je črtil Angleže toliko kakor Ruse še od takrat, ko je kot veliki vezir doživel vpad angleške vojne mornarice v Bospor.

Nazadnje se je Daville že privajal na presenečenja in na plime in oseke v vezirjevem odnosu do njega.

Poskusi von Mittererja, da bi si z darili naklonil vezirja in odrinil Davilla, so ostali brez uspeha. Iz Slavonskega Broda je naročil lepo kočijo in jo podaril vezirju. To je bila prva prava luksuzna kočija, ki jo je videl Travnik. Vezir je darilo hvaležno sprejel. Ljudje so hodili v Konak in ogledovali črni, bleščeče položeni „hintov“. Toda vezir je ostal mirnodušec. Bilo je hudo skrbzanje za von Mittererja, ki ga je v službenih poročilih skrivno prikrival, da Ibrahim paša nikoli ni sedel v podarjeno kočijo in se peljal z njo. Stala je lepo mirno v srednjem dvorišču Konaka kot hladen, bleščeč in neprimeren dar.

Nekako ob istem času je uspelo Davillu, čeprav je imel dosti manj sredstev in vpliva pri svoji vladi, da je dobil iz Pariza majhen teleskop in astrolab, pripravo za merjenje stanja in višine zvezd na obnebu, kot darilo za vezirja. Konzul niti ni znal razložiti uporabe teleskopa, zdelo se mu je celo, da nekateri deli manjkajo ali so pokvarjeni, toda vezir je darilo z veseljem sprejel. Zanj so tako vsi predmeti na svetu bili mrtvi in nepomembni in jih je cenil samo po osebi in namenu tistega, ki jih je podaril. Teleskop je bil le vzrok za nove pomenke o zvezdah in človeški usodi, ki jo je mogoče uganiti iz zvezd, in o spremembah in katastrofah, ki jih ta nebesna telesa naznajo.

Še v tem letu je vezirja zadel nov in hud udarec, ki ga je moral streti do kraja, kolikor je bilo to sploh še potrebno.

(Se nadaljuje)

za oddih in razvedrilo

Ivan Jan:

Po pomoč je prišel

Terence Lojze je komaj prilazil do brigade, ki jo je hotel popeljati s seboj v dolino. Tam, kjer je bil on, je bilo redko slišati partizanske strele. Zato ljudje še niso dosti verjeli v njihovo moč.

Že med poljo je čutil v sencih pritisk in vročina se ga je lotevala. Zato je bil silno vesel, ko je stopil v topli prostor, kjer je stanoval štab brigade. Še bolj pa se je zahvaljeval administratorski Dani, ki mu je ponudila vročega čaja. Po peči in ob njej so visele sparjene cunje in se sušile.

„Nekam čuden si videti. Te je pot tako zdelala?“ ga je ogoril komandant Dušan. „Ah, kaj bi! Malo sem se prehladil, pa nič ni hudega,“ je hitel Lojze, kajti mudilo se mu je, da bi odšli še popoldne. Zato je nadaljeval: „Drži, kot smo se domenili?“

„Seveda drži. Samo hud mraz je.“ „Od kdaj pa se bojite mraza?“ ni šlo v račun Lojzetu.

Takrat je zunaj nekje zadržalo in v hišo je prišel obveščevalec: „S treh strani so pritisnili. Ofenziva!“

„Takoj na položaje! Prvi bataljon, drugi...!“

Hiša je bila na mah prazna in Dušan je med ropotom poveljeval že zunaj.

„Ali jaz lahko kaj koristim?“ je Lojze še vprašal Dušana in hitel ob njem do roba njive.

„Poglej, tamle je telefonist. Njemu pomagaj, če bo treba!“

Telefonist s svojo škaflo je bil za kozolcem, tam, kjer se je začel grmovje. Pri njem je že bila Dana. Fant je poslušal, vrtil ročico, pa spet govoril pa spet poslušal. Preko njega so šla vsa povelja, vsa sporočila...

Boj je prešel na levo stran. Tam čez je vodila telefonska linija proti štabu divizije. In prav tja je neprestano sekal nemški minometalec. Zdaj je bilo z desne slišati še bruhanje topa. Tolkli so Nemci...

Prvi bataljon se je že umikal. Sam hudič naj se znajde, kaj je z vsem tem.

Komandant je vedel le še to, da je Nemcev veliko. Kazalo je, da so jih hoteli obkoliti, na levi pa prebiti njihove položaje. Če brigado potisnejo nazaj, bo v nevarnosti vsa divizija...

Tudi drugi bataljon se je moral toliko umakniti, da je svojo zlomljeno bojno črto

zravnal z bojno črto prvega bataljona. Samo še tretji bataljon na levi je bil na začelnih položajih, kajti tam so imeli res lepo kriptje.

Komandant je telefoniral:

„Daj mi zvezo z divizijo!“

Telefonist je zazvonil, a v diviziji je bilo zasedeno. Komandant je klel in potem sporočil:

„Grem k prvemu bataljonu. Sporoči diviziji, da več kot eno uro ne bomo vzdržali. Nevarno je, da Nemci prebijajo naše položaje. Zahtevaj v pomoč vsaj en bataljon. S seboj naj prinesejo več municije, ker nam je začela zmanjkovati.“

Lojze je slišal vse in pomagal vrteti ročico...

V slušalki je zmanjkalo signalov. Prebledela sta in telefonist je šepnil:

„Nekje je žica pretrgana.“

„Se da pomagati?“ je vprašal Lojze in gledal tja, kamor so najbolj pogosto padale mine.

„Kaj se ne bi dalo! A tale sneg! Moral bi polzeti ob žici.“

Spet je zazvonil telefon in komandant je spraševal:

„Si že dobil divizijo?“

„Ne še. Zveza je pretrgana.“

„Hudič! Pojdi in zveži, če ni daleč! Jaz bom s prvim bataljonom poskusil protinapad. Javi to namestniku.“

Lojze je čepel v luknji ob telefonistu, ki se je pripravljala, da bo šel in zvezal tisto pretrgano žico.

„Pusti, grem jaz!“ je rekel.

Telefonist mu je povedal, kako naj napravi, potem pa je Lojze začel polzeti naprej.

V desnici je ves čas držal žico, da ne bi zgrešil okvare. Z levico pa je ril po snegu in si pomagal naprej. Čez dvajset metrov je bil že ves znojen od napa. Za trenutek se je moral oddahnil in spet je šel dalje. Bil je že za dobra dva streljaja daleč, ko je na majhni vzpetini opazil razrit sneg.

„Tja moram! Tam bo tisto, kar iščem!“

Vztrajno se je boril s snegom in z bregom. Daleč za njim je bilo slišati vpitje prvega bataljona. Streljanje je tu malo odnehalo, a tam, kjer je jurišal komandant z bataljonom, je silovito pokalo. To ga je opo-

gumilo, da je vstal in sklonjen stekel napred. Skočil je v lijak, ki ga je napravila težka mina.

„Vedel sem, tu je.“

Poiskal je oba konca žice. A mina je opravila temeljito — žica je bila zdaj prekratka in ni je mogel zvezati. Ko bi je imel vsaj petnajst centimetrov! Kako naj si pomaga?

V notranjem žepu sukniča je otipal žico. Rešen je! Zvezal je oba konca in ju povil s krpo od zvojev hlač. Nekaj metrov stran je spet počila mina.

Alfred Polgar:

Zimsko veselje

Gospod Robert Schmidt je nekajkrat kihnil. Iz občinstva je bilo slišati klice: »Na zdravje!« Gospod Schmidt se je zagrenjeno obrnil proti kričačem, hotel je nekaj reči. Sodnik je nepotrpežljivo potrkal s kladivcem na svoj pult.

»Obtoženi Robert Schmidt, pripovedujte, kako se je vsa ta stvar pripetila.«

Gospod Schmidt je potegnil iz desnega žepa žepni robček, se useknil, potem je potegnil iz levega žepa drug žepni robček in se ponovno useknil. Potem je potegnil iz desnega žepa tretji robček.

»K stvari,« je zaklical sodnik.

»Sem pri stvari,« je rekel obtoženi in se krepko useknil. Potem je začel:

Moram poudariti, da imam zelo občutljive bronhije, da me muči ozeblina, da me od mraza bolijo koža in vse okončine in da se začena moj vsakoletni nahod septembra, avgusta pa po malem nehava.

Torej, tisti dan, bila je nedelja, se je začelo s tem, da se je Thomas, moj najmlajši, da se je torej Thomas, medtem ko sem prebiral svoj jutranjik, neslišno priplazil in mi vrgel sneg, ki ga je nabral na okenski polici, med ovrtnik sukniča in srajce. Thomas je zelo bister otrok. Z njegovimi domislicami bi lahko izhajal marsikateri humorist.

Potem ko je mali odšel, sem nadaljeval, medtem ko mi je voda tekla iz oči, z berilom in v časniku zasledil, da je mesto zasijalo v belem razkošju, da so snežne gmote v katerih so avtomobili običajni, hermelinski plašč okrog njihovih ramen in da so videti zasnežena drevesa, ki stojijo ob robovih pločnikov, kot da so zavita v vato. Nadalje sem zvedel iz časnika, da sneg na zmrznjenih cestah pod nogami pešcev melodično škripa. Razumem, da lahko škripa.

Moja žena, ki zadene žebelj vedno na najbolj občutljivejši del glave, je rekla: »Poglej vendar lepe ledene rože na oknu!« Prepolna misli je gledala na cesto in ker sem ji prebral iz oči, da je hotela povedati nekaj o vselem plesu snežink, sem odšel prej z doma, kot sem nameraval.

Na cesti sem srečal gručo otrok, ki so se kepali. V prizadevanju, da bi se jim čimprej izognil, sem prišel v navzkrižje z nekim kandelabrom, ki sem ga prezrl zaradi orošenih oči.

Snel sem očala, da bi si jih očistil — to sem imel srečo! Kajti prav ta hip mi je priletela kepa v desno oko. Kepa je bila zmešana s precej grobim peskom in nekaj kamenčki. Toda to le tako mimogrede.

Morda boste rekli, gospod sodnik, da se s svojo občutljivostjo za mraz pri petnajstih stopinjah pod ničlo sploh ne bi smel odpraviti na cesto. Toda nedelja je edini dan, ko ima Molly zame čas.

»Molly?«

»To je njeno ljubkovalno ime. Pravzaprav je Melanija.«

»Aha!« je rekel sodnik in grajajoče gledal na plešo obtoženega, ki je z resignirano gesto dvignil rameni in ju spet spustil, kot da bi hotel reči: življenje je pač tako in človek slab in starost ne ščiti pred neumnostjo.

»Bil sem torej že razdražen,« je nadaljeval, »ko sem prišel pred izložbo trgovine z umetninami, kjer sva se Molly in jaz sestajala. V eter je zoprno pihal. Ogledoval sem si slike v izložbi: 'Sneg kot kipar', 'Zimska opojnost', 'Lisp ledenih rož'.

Ducat žepnih robčkov, s katerimi se založim vsako jutro, je bil porabljen, ko se je pojavila Melanija z običajno zamudo. Naredila je ovinek skozi park, ki da leži, tako je rekla, kot da bi bil zavrt v belo volno. In drevesa so videti kot...

»Ljubi otrok,« sem jo prekinil, »prosim te, ne reči: kot da so posuta s sladkorjem. Prosim, ne reci tega!«

Odvrnila je: »Ti je ljubše: posuta z diamanti, ki se svetlikajo na soncu?«

»Ne, niti sladkor niti diamanti,« sem odgo-

A Lojze je ni več slišal; s preluknjano glavo se je tiho zaril v črn in rdeč sneg in obležal. Levica pa je še trdneje stiskala žico...

Lojze ni slišal, kako je telefonist sporočal v divizijo:

»Pri nas bomo zdržali samo še malo... Pošljite pomoč!«

In tudi ni videl, kako je potem brigada pognala Nemce ljudi z leve strani. Ni videl, da je divizija udarila napadalcem v bok in da so ti tako tekli, da so izgubili še tisti strašni minometalec. Ni čutil, kako so skozi njegovo pest hitela povelja. Tudi ni slišal ob svojem grobu komandantovih besed:

»...Brez Lojzeta bi bilo danes še več grobov. Niti strela ni dal, a je vendar sovražnika najbolj zadell! Prišel je po našo pomoč, pa je le on sam pomagal nam.«

voril. »To se mi zdi navadno zasmehovanje ubogih dreves, katerim je sedaj zaradi mraza zmrznilo v telesu tisto, kar se pri njih imenuje srce.«

Melanija je trdila, da drevesa nimajo srca. Odvrnil sem: »Ti ga nimaš.«

Beseda je dala deset drugih in ko sem se pobiral s poledice, je že izginila.

Potem je prišlo do nesrečnega srečanja z gospodom v krznem plašču. Muzajoče je opazoval, kako sem se s težavo pobiral s tal in ko sem ponovno stal, je razpoloženo rekel: »Vi ste že šesti, ki mu je zadnje uro na tem mestu spodršnilo.« In prisrčno smeje je še dodal: »Zimski čas, veselja čas.«

»Vrag vzemi zimo!« sem zaklical.

»Kaj imate proti njej?« je vprašal krzneni mož. »Ali ni lepo, če se neg vrtniči proti zemlji v veselih snežinkah in če cvetijo ledene rože na oknih, drevesa pa so kot s sladkorjem...« Tedaj je zadela moja palica njegovo glavo.

Sodnik se je tesneje zavil v svoj talar: »Gospod priča, ste rekli: kot s sladkorjem?«

»Seveda, vaša milost. Ali ni čaroben pogled, če se veje v bleščečem belem nakitu...«

Sodnik je potrkal s kladivom tako močno, kolikor mu je to dopuščala revma v njegovi roki. Potem je obtoženemu izrekel oprostilno sodbo, ker je ta ravnal očitno v trenutku duševne zmedenosti.

Doma je gospoda Schmidta že nepotrpežljivo pričakoval njegov sin Fred, gimnazijec IV. b. Fred se je pravkar mučil s sestavljanjem spisa: »Zakaj ljubimo zimo?«

»Zaradi istega razloga, sin moj, zaradi katerega, kot to zahteva biblijski zakon, ljubimo svoje sovražnike in roko usode, ki nas tepe, in zakon in trde dolžnosti, ki nam jih nalaga življenje.«

Toda to je mislil gospod Schmidt le tako zase. Glasno je rekel: »Kako lepo, če cvetijo na oknih ledene rože, drevesa in grmovje pa se svetlikajo, kot da so posute z diamantnim prahom...«

ZA DOBRO VOLJO

Francoz in Nemec

Viktor Hugo je sedel v neki gostilni. Za sosednjo mizo je sedel človek, ki ga je nagoovoril:

— Prepričan sem, da ste Francoz!

— Po čem to sklepate? ga je vprašal slavni pisatelj.

— Po tem, da jeste veliko kruha.

— Pa tudi jaz sem takoj uganil, da ste Nemec.

— Po čem?

— Po tem, da na sploh veliko jeste.

Dvoje različnih pogledov

Neki mlad človek se je predstavil broadwayskemu menažerju:

— Po poklicu sem maser. Za dvajset dolarjev na mesec bom masiral vsa dekleta vaše skupine.

— V redu, je rekel menažer. — Če imate toliko denarja pri sebi, lahko začnete kar takoj.

Saj ni čudno

Dva norca sta se vozila skozi gozd na kolesih. Tam ju je zalotila noč. Vlegla sta se in namesto z odejama sta se pokrila kar s kolesoma. Blizu polnoči se eden izmed njiju prebudi in pravi:

— Zebe me!

Drugi mu odgovori:

— Saj ni čudno, v zadnjem kolesu manjkata dve žici.

Paul Well:

Poročno darilo

Škota McNash in McClure sta bila stara prijatelja. Vsake štiril tedne sta se srečala in skušala drug drugega opehariti. Ker jima je to izmenoma uspevalo, sta se kljub temu dobro razumela.

„Danes imam presenečenje zate,“ je dejal McNash nekega dne McCluru.

„Upam, da kaj dobrega,“ je dejal McClure in nezaupno pogledal svojega prijatelja.

McNash se je zarežal.

„Vabim te na svatbo.“

„Je to mogoče! Ti se ženiš! To vendar ne more biti res, ko si pa bil vedno tak trdovraten samec!“

„Res je. Prihodnjo soboto!“

„No gotovo si dobil nevesto s fantastično dobo, kaj!“

„Seveda. In pri pojedini ne bomo skoparili. Kako je torej! Prideš!“

McClure se je nasmehnil.

„Seveda pridem,“ je dejal. Tedaj pa se je nenadoma spomnil, da bo moral prinesiti s seboj poročno darilo.

„Mislim,“ je prišel jecljati, „da boste zadovoljni... če boste imeli enega gosta manj... saj veš... delo...“

„Nikar se ne izmikaj! Računam natel!“

„Dobro, pridem!“ je zagodrnjal McClure in tiho zaškrpjal z zobmi.

Doma je McClure vprašal svojo ženo:

„Kaj misliš, kaj bi dal McNashu za poročno darilo?“

„Kako bi bilo s servisom za kavo?“ je predlagala žena.

McClure jo je jezno pogledal.

„Ali misliš, da se bom spravil na rob propadati!“ je siknil.

„No potem pa zavojček bonbonov. Če boš na svatbi pridno jedel in pil, se ti bo še vedno izplačalo.“

„No,“ je zagodrnjal McClure, „morda imaš prav. Prav, pa mu bom kupil zavojček bonbonov, ampak tistih cenениh. Upam, da bom imel na svatbi dober tek.“

„Saj se lahko nekaj dni pred svatbo postiš,“ mu je svetovala žena.

„No kako je bilo!“ je vprašala žena, ko se je McClure v nedeljo zjutraj vrnil s svatbe.

„Moje slutnje me niso prevarile,“ je zagodrnjal McClure.

„Ali nisi mogel dovolj jesti!“

„Niti grizljaja nisem mogel pogoltniti, tako me je ves večer žčipalo v trebuhu.“

„Oh, kako strašno!“ je zastokala njegova žena.

„No, nikar se ne razburjaj! Zato sem si pa nabasal vse žepe s cigarami!“

Med naše ugankarje smo razdelili:

Pet nagrad — pet lepih knjig

Vsi tisti, ki so nam poslali svoje rešitve nagradne križanke, golovo že težko pričakujejo današnje številko „Slovenskega vestnika“. Zakaj tudi ne, saj je vsak prepričan, da je poslal pravilno rešitev; prav tako pa tudi verjen, da bo prejel eno izmed razpisanih nagrad. Vendar zadeva ni tako preprosta in žreb je včasih muhast, kajti nagrad je samo pet, rešitev — tudi pravih — pa mnogo mnogo več in tako se bo moral marsikateri reševalec zadovoljiti s prepričanjem: Če že ne tokrat pa drugič!

Odziv na našo križanko je bil tokrat izredno množičen in tudi takih rešitev smo prejeli nesorazmerno veliko, v katerih smo ugotovili napake in smo jih morali izločiti pri žrebanju. Pa je kljub temu ostalo toliko pravih rešitev, da bi morali imeti prav veliko knjižno omaro, polno lepih knjig, če bi hoteli nagraditi vse, ki so nam poslali pravilne rešitve. Ker pa to ne gre, smo prepustili odločitev sreči, ki je izbrala naslednjih pet nagrajencev:

Hilda Pack, Bilčovs; prejme kot nagrado knjigo „Poljske novele“
Franc Keuschig, Št. Jakob v Rožu; nagrada Kiplingova „Knjiga o džungli“
Edvard Pate, Ljubljana; kot nagrado prejme knjigo „Zibelka“
Marija Brumnik, Obirka; nagrada Sandova „Mala Fafette“
dipl. trg. Andrej Millonig, Celovec; za nagrado Vresnikov roman „Dan v oktobru“

Navedenim nagrajencem čestitamo k nagradam, ki jih jim bomo še danes odposlali po pošti; za vse druge pa obljuba, da bomo ob prvi priložnosti spet objavili kakšno uganko in razpisali tudi nagrade za marljive reševalce.

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE

Vodoravno: 1. Korotan, 6a. opeka, 9. daritev, 15. as, 16. likam, 17. lesen, 18. ne, 20. nosim, 23. ajda, 25. palec, 27. tumor, 30. moči, 31. alge, 32. vsi, 34. enak, 35. av, 37. ki, 39. Mirko, 40. AK, 41. ro, 42. nor, 44. no, 46. TEA, 47. mi, 49. cev, 50. KL, 51. lok, 53. SL, 54. ne, 55. Ivo, 56. če, 58. kost, 60. las, 61. jate, 64. likalniki, 67. Katarina, 70. teza, 71. EO, 72. obala, 73. ol, 74. Nina, 76. uta, 77. vrvež, 79. polip, 82. lan, 83. na, 84. ura, 85. purizem, 88. jod, 89. na, 90. la, 91. ABC, 92. hi, 93. et, 94. tat, 95. pa, 96. ko, 97. ena, 98. zamotan, 101. nov, 103. so, 105. ara, 106. mir, 107. noč, 109. kot, 111. sova, 112. Zid, 113. med, 114. jed, 115. zima.

Navpično: 1. Karavanke, 2. os, 3. ol, 4. tir, 5. ak, 6. nada, 7. procvit, 8. kritika, 9. delo, 10. as, 11. rep, 12. in, 13. en, 14. Velikovec, 19. oda, 20. ne, 21. mu, 22. pok, 24. ali, 25. pek, 26. li, 28. mi, 29. rek, 30. mak, 33. srečavati, 36. vol, 38. in, 40. AI, 41. reč, 43. moka, 45. osti, 47. meja, 48. iver, 52. koleraba, 55. Italijan, 57. miza, 59. snov, 62. atol, 63. gnil, 64. letalo, 65. KA, 66. kožuhar, 67. kapetan, 68. in, 69. ananas, 70. tun, 75. Ana, 77. vrana, 78. ep, 80. OM, 81. potok, 86. Rim, 87. zet, 96. kos, 97. era, 98. zid, 99. oje, 100. noj, 102. voz, 104. osa, 105. av, 106. mi, 108. če, 110. ti.

SPORTNI VESTNIK

Svetovna in evropska prvenstva ki bodo prirejena v „športnem“ letu 1963

Za predolimpijsko leto 1963 (prihodnje leto bodo namreč olimpijske igre, katerih zimskošportni del bo prirejen v Innsbrucku) je bilo določenih že vrsto terminov pomembnih mednarodnih tekmovanj. Tukaj navajamo le termine za posamezna svetovna in evropska prvenstva.

Svetovna prvenstva: V mestu Junin (Argentina) bo v času od 12. do 24. februarja svetovno prvenstvo jadrnega letalstva; Karneveva (Japonska) od 21. do 24. 2. hitrostno drsanje; Cortina (Italija) 27. 2. — 3. 3. umetno drsanje; Moskva (Sovjetska zveza) 2. in 3. 3. svetovni šampionat v sabljanju; Stockholm (Švedska) 7. — 17. 3. hokej na ledu; Praga (Češkoslovaška) 5. — 14. 4. namizni tenis; Rio de Janeiro (Brazilija) 10. — 25. 5. košarka; Sofija (Bolgarija) 30. 5. — 2. 6. rokomet; Stockholm 1. — 3. 7. rokomet (grško-

števiki — suvereno zmagal Norvežan Engan. Pri zadnji konkurenci v Bischofshofenu je spodrsnilo sicer tudi temu trenutno brez dvoma najboljšemu skakalcu na svetu, da je zasedel šele 4. mesto (zmagal je njegov rojak Yggseth), vendar je imel Engan že od prvih treh srečanj toliko prednosti, da mu 1. mesta v končnem plasmaju nihče več ni mogel ogroziti. Z največjo prednostjo v zgodovini teh prireditvev (namreč 51 točk) je zmagal pred Yggsethom in Bolkartom (Zahodna Nemčija). Najboljši avstrijski tekmovalci — Egger — je v končni razporeditvi zasedel 8. mesto, Korošec Preiml, ki je bil v Bischofshofenu najboljši Avstrijec, je bil po skupni oceni dvanajsti. Tekmovalci iz sosedne Slovenije se tokrat niso uvrstili med prvo dvanajstoročje, vendar je rutinirani Oman zapustil najboljši vtis.

Vzhodnonemški in sovjetski skakalci se teh prireditvev niso udeležili, ker so sodelovali na mednarodnem tekmovanju v Leningradu, kjer se je pokazalo, da nekdanji »kralj« smučarskih skakalcev Recknagel za letošnjo sezono ni najbolje pripravljen, saj je zasedel šele 9. mesto.

HOKEJ NA LEDU KAC tretji v Davosu

Celovski atletiki so v Davosu z zmago 7:2 nad švedsko Forshago osvojili tretje mesto na tekmovanju za pokal Spengler. Zmagal je Spartak iz Prage, ki je v finalni tekmi porazil vzhodnonemškega prvaka Füssen z visokim rezultatom 11:1.

Medtem je bil Celovec tudi že priča edinstvenega srečanja, ko je v mestni hali gostoval češki prvak ZKL Brno. Čeprav so Celovčani svoje že sicer močno kanadizirano moštvo okrepili še z dvema Kanadčanoma z Dunaja ter tamkajšnjim Bachuro, so prepričljivo zmagali češki gostje, ki so pokazali naravnost klasično raven hokeja. 6000 navdušenih gledalcev je bilo prepričanih, da so videli »tekmo sezone«.

rimski stil); Spittal ob Dravi (Koroška) 10. in 11. 8. kanu-slatom na divjih vodah; Porto Allegro 30. 8. — 9. 9. študentska univerziada; Praga 6. — 13. 9. dviganje uteži.

Evropska prvenstva: Hitrostno drsanje moških 2. in 3. 2. v Göteborgu; umetno drsanje 5. — 10. 2. v Budimpešti; žensko hitrostno drsanje 9. in 10. 2. v Stockholmu; kegljanje na ledu 16. in 17. 2. v Innsbrucku; telovadke se bodo pomerile za pokal Evrope 20. in 21. 4. v Parizu; tekmovanje v judo 11. in 12. 5. v Ženevi; boks 25. 5. — 2. 6. v Moskvi; telovadba (moški) 7. in 8. 7. v Beogradu; veslanje 15. — 18. 8. v Kopenhagenu; streljanje 18. — 24. 8. v Oslu in 25. — 31. 8. v Stockholmu; veslanje na divjih vodah 23. — 25. 8. v Jajcu; dviganje uteži 6. — 13. 9. v Pragi; košarka 3. — 14. 10. v Bratislavi.

SMUČARSKI SKOKI

Engan - suvereni zmagovalci letošnje avstrijsko-nemške skakalne turneje

Na letošnji avstrijsko-nemški skakalni turneji, ki obsega prireditve smučarskih skokov na štirih velikih skakalnicah, je — kakor smo za prva tri tekmovanja poročali že v zadnji

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Za gospodinjstvo — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 12. 1.: 8.05 Naš hišni vrh — 8.15 Orkestrski koncert — 11.40 Od plošče do plošče — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 „Večne ceste“ — 16.00 Iz vseh dolin zveni — 17.00 Popoldanski koncert — 19.20 Za vas pesno mešano — 20.15 Koncert dunajskih filharmonikov.

Nedelja, 13. 1.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Melodije se vrstijo — 11.00 Dunajski zajtrk z glasbo — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba ob petih — 18.00 Samo veselje z glasbo — 19.45 Igra pihalni orkester Rudi Platzer — 20.10 Kriminalna igra: Kdo je storilec? — 21.18 Na lepi modri Donavi.

Ponedeljek, 14. 1.: 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Posebej za vas — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 16.00 Glasba zale — 16.55 Kulturne vesti — 17.00 Popoldanski koncert — 18.25 Za vas? Za vse! — 18.35 Mladina in film — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 In kaj menite vi? Vsakodnevni problemi — 20.30 Staroavstrijska slikanica.

Torek, 15. 1.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Glasba Roberta Schumanna — 14.45 Ljudstvo in domovina — 15.00 Posebej za vas — 15.30 Komorna glasba — 16.00 Glasba zale — 17.00 Koncert pri kavi — 18.35 Novosti na knjižni polici — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 „Izdaja Ottawa“, slušna igra 21.30 Ljudske pesmi in plesi.

Sreda, 16. 1.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Glasba za mladino — 15.45 Predstavljamo vam: Marga Althoff — 16.00 Glasba zale — 17.00 Popoldanski koncert — 18.15 Pomoč vsakdo potrebuje — 20.15 „Ustvarjanje“.

Cetrtek, 17. 1.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Avstrijski komponisti — 14.45 Ura pesmi — 15.15 Posebej za vas — 16.00 Glasba zale — 17.00 Popoldanski koncert — 18.05 Kmečka oddaja — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Demon pusta — 21.00 Za filateliste.

Petek, 18. 1.: 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Glasba zale — 16.55 Kulturne vesti — 17.00 Koncert pri kavi — 18.00 Na obisku pri koroških godbah na pihala — 18.15 Pestra mešana — 19.00 Po celem svetu z Louise Martini — 20.15 Pester glasbeni spored — 21.00 Glasbene šarade.

II. PROGRAM

Sobota, 12. 1.: 7.20 Jutranja glasba — 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.45 Zabavni zvoki — 11.00 Ljudstvo in domovina — 11.40 Agrarna politika — 13.20 Odmev iz Avstrije — 14.00 Glasba ne pozna meja — 15.15 Znani umetniki — 16.00 Za delovno ženo — 17.10 Iz parlamenta — 19.10 Oddaja vicekanclerja — 20.00 Avstrijska Hii-parada — 21.00 Igra vam Strauss.

Nedelja, 13. 1.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega? — 9.45 Klavir v ritmu — 10.15 Dunajski zajtrk z glasbo — 11.00 Koncert dunajskih filharmonikov — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Orkester Ferdo Pomy — 15.00 Ljudstvo in domovina — 16.00 Od melodije do melodije — 18.00 Orkester Fred Gardini — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Melodije in ritmi — 20.00 Nedeljski koncert iz Münchena.

Ponedeljek, 14. 1.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.25 Sodobni avstrijski komponisti — 15.30 Zaljubljene gosli — 16.00 Otroška ura — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Popevke se vrstijo — 19.30 Orkestrski koncert — 20.50 Melodije za delopust.

Torek, 15. 1.: 7.10 Jutranja glasba — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudske viže — 13.20 Teden pri združenih narodih — 13.30 Znani orkestri — 15.30 Veseli ritmi — 16.30 Zivljenje se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 17.50 Esperanto — 18.00 Dobro razpoloženi — 19.30 Dirigira Robert Stolz — 21.30 Lahko govorimo o tem.

Sreda, 16. 1.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.00 Salska oddaja — 15.30 Mali orkester radia Dunaj — 16.00 Veseli verzi — 17.40 Hišni zdravnik — 18.00 Popevke se vrstijo — 19.30 Halo! Tenagerji! — 20.15 „Razsodniki, katehnetni večer“.

Cetrtek, 17. 1.: 7.20 Jutranja glasba — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Majhen koncert — 14.15 Znani orkestri — 15.30 Zabavna glasba — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.30 Oddaja za žene — 18.00 Plošče se vrstijo — 19.30 Zabava-beseda.

Petek, 18. 1.: 8.10 Da, ta je moja melodija — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 15.30 Glasba Nica Dostala — 16.00 Otroška ura — 16.30 Solistična ura — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Popevke — 19.30 Ljudska slušna igra — 21.00 Za prijatelja gora — 21.25 Tretje znamenje.

SLOVENSKE ODDAJE

Nedelja, 13. 1.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in vabimo.

Ponedeljek, 14. 1.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda, Zena in dom. 10 minut za športnike — 18.00 Dober večer našim mladim poslušalcem.

Torek, 15. 1.: 14.15 Poročila, objave. Nekaj domačih viž in pesmi.

Sreda, 16. 1.: 14.15 Poročila, objave. Kar želite, zagrado.

Cetrtek, 17. 1.: 14.15 Poročila, objave. S knjižne police.

Petek, 18. 1.: 14.15 Poročila, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. Popevke. Koroški kulturni pregled.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.
Oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m UKV frekvence 96,5 — 92,9 — 94,1 — 88,5 — 97,9 MHz
Dnevne oddaje: 5.00 Dobro jutro — 5.10 Nekaj domačih — 8.25 Zabavni kaledoskop — 10.15 Od tod in ondod — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Melodije ob 12.25 — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik.

Sobota, 12. 1.: 8.35 Iz slovenske nove glasbe — 9.25 Plesni orkester RTV Ljubljana — 9.45 Pesmi mladinskih brigad — 12.15 Slovenske narodne ob spremljavi orkestra — 12.30 Chapin v izvedbah poljskih pianistov — 13.30 Veselo sobotna popoldne — 14.05 Arle iz francoskih oper 14.35 Voščila — 15.15 Za vedro razpoloženje — 18.10 Nastopajo Zadovoljni Kranjci — 18.45 Okno v svet — 20.00 Nova v studiu 14 — 21.00 Za konec tedna — ples.

Nedelja, 13. 1.: 6.30 Napotki za turiste — 8.40 Radijski otroški pevski zbor — 9.05 Jutranji simfonični spored — 10.00 Še pomnite, tovariši... — 11.50 Lepe melodije — 21.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Koncert pri vas doma — 14.15 Voščila — 15.15 Zabavni zvoki — 15.30 Slovenski operni pevci — 16.20 Orglice s popevkami in prijetnimi melodijami — 17.05 Hammond orgle — 20.00 Izberite svojo melodijo.

Ponedeljek, 14. 1.: 8.05 Zborovske skladbe Johannes Brahmsa — 8.25 „Prebujanje polj...“ — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.45 Pesmi in plesi raznih narodov — 12.15 Pesmi o morju in dalmatinski obali — 13.30 Spored priljubljenih arij — 14.35 Voščila — 15.20 Plesni orkestri naših radijskih postaj — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Obdobja slovenskega samospela — 18.10 Operni zvoki z našimi pevci — 18.30 Kvintet bratov Avsenik — 20.00 Skupni program JRT — studio Beograd.

Torek, 15. 1.: 8.05 Arleje iz raznih oper — 9.25 Nekaj ritmov ob delu — 9.45 Pojo in igrajo Logarski fantje — 12.15 Slovenske narodne v raznih izvedbah — 12.30 Lepe melodije — 14.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 15.15 Ljubljanski jazz-ansambel — 17.05 Koncert po željah — 18.45 S knjižnega trga — 20.00 Skladbe za klavir — 21.00 Zabavna glasba.

Sreda, 16. 1.: 8.05 Svet v orkestralnih barvah — 8.55 Pisan svet pravilic in zgodb — 10.15 Odlomki iz popularnih oper — 10.45 Clovek in zdravje — 12.15 Trio Rudija Bardorferja — 13.30 Zabavna glasba — 15.15 Tipke in strune — 18.10 Godala v ritmu — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Zabavna glasba.

Cetrtek, 17. 1.: 8.05 Simonitijske zborovske pesmi o prirodi — 8.20 Zabavni orkester RTV Ljubljana — 8.35 Fagot, klarinet in rog — 9.25 Iz oper Sergeja Prokofjeva — 10.15 Hiiri prsti — 12.15 Poje Slovenski aktet — 12.30 Majhna prodajalna plošč — 14.05 Z godali na sprehodu — 14.35 Voščila — 15.30 Turistična oddaja — 18.45 Kulturna kronika — 20.00 Cetrkov večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Zabavna glasba na šestih strunah.

Petek, 18. 1.: 8.05 Vesela godala — 9.25 Srbske pesmi — 9.40 „Starinska muzika“ — 12.15 Franz Lehár: Vesela vdova — 12.45 Pevec in komponist Matija Cerar — 13.30 Od severno-ameriških preri do madžarske puzle — 15.15 Napotki za turiste — 15.20 Nekaj južnih ritmov — 15.45 Jezikovni pogovori — 18.10 V narodnem in domačem fonu — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 21.00 Majhni zabavni ansambli v plesnem ritmu — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

RADIO TRST

Slovenske oddaje na valu 306,1 ali 980 Kc/sek.

Nedelja, 13. 1.: 9.00 Kmetijska oddaja — 9.30 Slovenske zborovske skladbe — 11.15 Oddaja za najmlajše — 14.30 Sedem dni v svetu — 18.30 Poklici in razvedrila: „Književništvo“ — 21.00 Iz slovenske folklore.

Ponedeljek, 14. 1.: 12.00 Iz slovenske folklore — 18.30 Vabilo h glasbi — 20.30 „Vestalka“, opera.

Torek, 15. 1.: 12.00 Pomenek s poslušalkami — 19.00 Pisani balončki — 21.00 „Tolminci“, roman v nadaljevanjih.

Sreda, 16. 1.: 12.00 Brali smo za vas — 18.00 Z zborovskih nalečajev — 18.30 Jugoslovanski skladatelji — 19.00 Higiena in zdravje — 20.30 „Načrt Manhattan“.

Cetrtek, 17. 1.: 12.00 „Tolminci“, roman — 19.05 Širimo obzorja — 20.30 Simfonični koncert orkestra Tržaške filharmonije.

Petek, 18. 1.: 12.00 Pomenek s poslušalkami — 18.30 Tržaški skladatelji — 20.30 Gospodarstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe.

TELEVIZIJA

Dnevne oddaje: 19.30 Zabeleženo za vas — 19.55 Kratko pred osmo — 20.00 Čas v sliki — 20.20 Mozaik kratkih filmov.

Sobota, 12. 1.: 19.00 Zabeleženo za vas — 19.55 Kratko pred osmo — 20.20 Kratki film — 20.25 „Tako lepo kot danes“ — 21.40 Kje vas žuli čevlji?

Nedelja, 13. 1.: 13.40 Mednarodne smučarske tekme: Slalom za moške — 17.00 Za otroke od 11 let: Svet mladine — 17.30 Afriške igre — 18.00 Za mladino od 15 let — 18.30 Sedem dni svetovnih dogajanj — 19.00 Zanimalo vas bo — 19.30 Družina Leitner — 20.20 „General vraga“, oficirska drama.

Ponedeljek, 14. 1.: 19.30 Za filateliste — 19.55 Kratko pred osmo — 20.20 Kratki film — 20.25 Sport — 21.05 „Tim Frazer“.

Torek, 15. 1.: 19.30 Televizijska kuhinja — 20.20 Kratki film — 20.25 Enaindvajset — 21.10 Mantura brez čara — 21.40 Sport.

Sreda, 16. 1.: 17.00 Za otroke od 5 let — 17.30 Lassiav zgodba psa — 18.00 Za družino: pri zdravniku rož — 19.30 slike iz Avstrije — 20.15 Kratki film — 20.20 „Tim Frazer“ — 20.50 Crno na belem.

Cetrtek, 17. 1.: 19.30 Zabeleženo za vas — 19.55 Kratko pred osmo — 20.30 „Sreča na obroke“, zakonska komedija.

Petek, 18. 1.: 19.30 Zabeleženo za vas — 20.20 Kratki film — 20.30 Oknar — 21.00 „Tim Frazer“.

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec - Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Položnik. — Tiska založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Celovec - Klagenfurt 2, Postfach 124.

Ta teden vam priporočamo:

Knjižni dar SPZ za leto 1963

- KOROŠKI KOLEDAR 1963, pestra vsebina in bogata oprema 128 str., br.
- Ivan Potrč: SREČANJE, nov roman znanega slovenskega pisatelja 128 str., br.
- Halldor K. Laxness: ATOMSKA POSTAJA, delo islandskega Nobelovega nagajenca, 172 str., br.
- W. L. Shirer: VZPON IN PROPAD TRETJEGA RAJHA, preljudska poglavja iz dobe nacizma, 176 str., br.
- Ing. Mitja Tavčar: ELEKTRIKA ZA DOMAČO RABO, praktičen priročnik, bogato ilustriran, 176 str., br.

Vseh pet knjig skupaj dobite po izredno nizki ceni: samo 30 šil.

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse